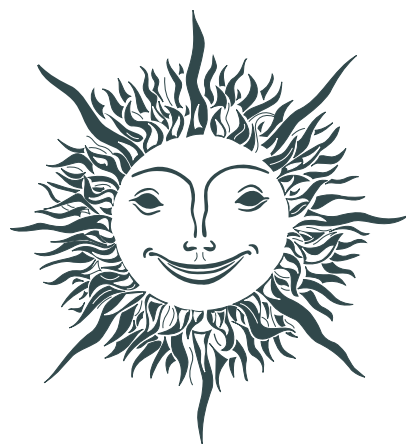
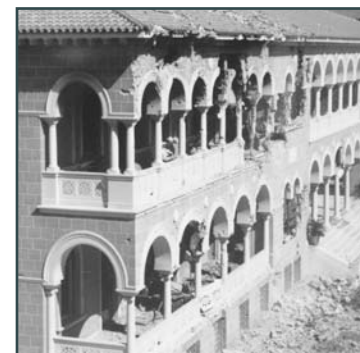

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

**HOUSE OF REPRESENTATIVES
OF THE REPUBLIC OF CYPRUS**

CYPRVS AETERNA

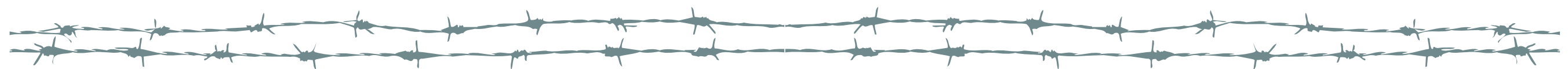

1974

**ΙΟΥΛΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ**
**ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ**

**1974
JULY
AUGUST**
**COUP
TURKISH INVASION**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ / PHOTOGRAPHIC MATERIAL

Έκδοση Υπηρεσίας Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων Βουλής των Αντιπροσώπων

Συντονισμός και εποπτεία:

Γεωργία Ανδρονίκου
Διευθύντρια Υπηρεσίας Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

Έρευνα, σύνταξη και επιμέλεια:

Αυγή Λίλλη
Αντιγόνη Χάσικου
Μιχάλης Αργυρού
Σοφία Θεοδοσίου
Θεοφάνης Κοντοζής
Μαριάννα Μωυσέως

Μετάφραση: Θεοφάνης Κοντοζής

Επιμέλεια μετάφρασης: Σωκράτης Σωκράτους

Σχεδιασμός: Παντελίτσα Παντελή

Εκτύπωση: Κυβερνητικό Τυπογραφείο

ISBN: 978-9963-39-043-4

Όλα τα δικαιώματα επιφυλάσσονται:

Απαγορεύεται, χωρίς τη γραπτή άδεια του δημιουργού, η οποιασδήποτε μορφής αναπαραγωγή, μετάδοση προς το κοινό, εκπομπή, μετάφραση, διασκευή ή άλλη προσαρμογή ολόκληρου του έργου αυτού ή ουσιαστικούς τμήματός του.

Λευκωσία, Ιούλιος 2015

A publication of the Research, Studies and Publications Service
of the House of Representatives

Coordination and supervision:

Georgia Andronicou
Director of Research, Studies and Publication Service

Research, compilation and editing:

Avgi Lilli
Antigone Hasikou
Michalis Argyrou
Sophia Theodosiou
Theofanis Kontozis
Marianna Moyseos

Translation: Theofanis Kontozis

Translation supervision: Socrates Socratous

Design: Pantelitsa Panteli

Print: Government Printing Office

ISBN: 978-9963-39-043-4

All rights reserved:

Any form of reproduction, transmission to the public, broadcast, translation, adaptation or other adjustment of this entire work or a substantial part of it without the written consent of the author is prohibited.

Nicosia, July 2015

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

HOUSE OF REPRESENTATIVES
OF THE REPUBLIC OF CYPRUS

1974

ΙΟΥΛΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

JULY
AUGUST
COUP
TURKISH INVASION

ΔΕΝ ΞΕΧΝΟΥΜΕ
Αγωναζόμαστε και διεκδικούμε

WE DO NOT FORGET
We struggle and we demand

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ / PHOTOGRAPHIC MATERIAL

Ιούλιος 2015 / July 2015

ΠΡΟΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η δράση της ΕΟΚΑ Β΄

THE PERIOD BEFORE THE COUP

ΕΟΚΑ Β activity

1

Επίθεση στον αστυνομικό σταθμό Κοκκινότριμιθιάς, 3 Απριλίου 1973.

Assault on Kokkinotrimithia police station, 3 April 1973.

2

Απόπειρα κατά της ζωής του Προέδρου Μακαρίου στον Άγιο Σέργιο, 7 Οκτωβρίου 1973.

Assassination attempt on President Makarios at Agios Sergios, 7 October 1973.

Ανατίναξη του κεντρικού αστυνομικού σταθμού Λεμεσού, 26 Ιουλίου 1973.

Limassol central police station bombing, 26 July 1973.

3

4

Κατασχεθείς οπλισμός ομάδων της ΕΟΚΑ Β΄.

Seized weapons of EOKA B groups.

ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ 15^{ΗΣ} ΙΟΥΛΙΟΥ 1974

Επιθέσεις σε Προεδρικό Μέγαρο και Αρχιεπισκοπή

COUP OF 15 JULY 1974

Assaults on the Presidential Palace and the Archbishop's Palace

Βασικοί στόχοι της ΕΟΚΑ Β' και της χούντας των Αθηνών ήταν το Προεδρικό Μέγαρο και η Αρχιεπισκοπή. Έτσι επλήγη το εσωτερικό του κτιρίου του Προεδρικού, καθώς και το προεδρικό αυτοκίνητο. Άρματα μάχης εισήλθαν επίσης στον προαύλιο χώρο της Αρχιεπισκοπής, ενώ το γραφείο του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' καταστράφηκε ολοσχερώς.

The primary targets of EOKA B and the military junta of Athens were the Presidential Palace and the Archbishop's Palace. So the interior of the Presidential Palace and the presidential car were hit. Tanks also entered the courtyard of the Archbishop's Palace, whilst the office of Archbishop Makarios III was completely destroyed.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ 15^{ΗΣ} ΙΟΥΛΙΟΥ 1974

Άλλοι στόχοι

COUP OF 15 JULY 1974

Other targets

11

Επίθεση και κατάληψη του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου. Η φωτιά κατέστρεψε μεταξύ άλλων σημαντικό αρχαιακό υλικό.

Assault on and capture of the Cyprus Broadcasting Corporation buildings. The fire destroyed, inter alia, important archival material.

10

Ο αστυνομικός σταθμός Πύλης Πάφου φλέγεται.

The Paphos Gate police station ablaze.

12

Άρματα μάχης στη λεωφόρο Γρίβα Διγενή στη Λευκωσία κατευθύνονται στο Μετόχι του Κύκκου.

Tanks on Grivas Digenis Avenue in Nicosia heading to Kykkos Monastery glebe.

13

Το εσωτερικό του Μετοχίου μετά την εισβολή των πραξικοπηματιών.

The glebe's interior after the assault of the insurgents.

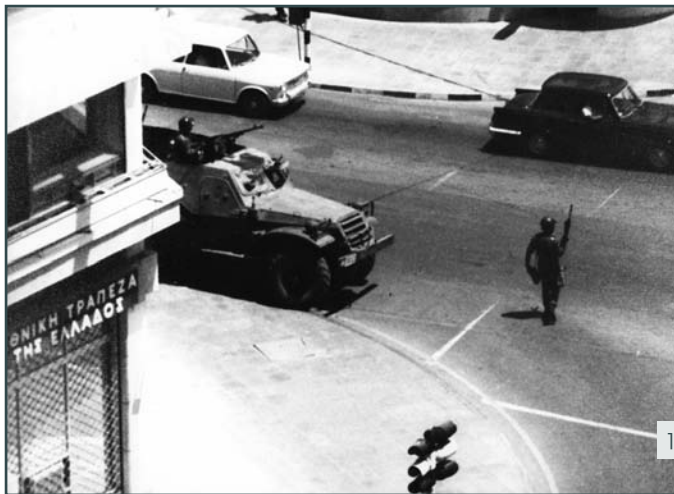
14

ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ 15^{ΗΣ} ΙΟΥΛΙΟΥ 1974

Κατάληψη δρόμων και δημόσιων κτιρίων

COUP OF 15 JULY 1974

Takeover of streets and public buildings

Άρματα μεταφοράς στρατιωτών και στρατιώτες της ΕΛ.ΔΥ.Κ. στην πλατεία Μεταξά (νυν πλατεία Ελευθερίας).

Armoured personnel carriers and ELDYK soldiers in Metaxas square (now Eleftheria square).

Πραξικοπηματίες και άρματα μάχης έξω από το Γ.Ε.Ε.Φ. στη Λευκωσία.

Insurgents and tanks outside GEEF in Nicosia.

Άρματα μάχης έξω από τον αστυνομικό σταθμό Λυκαβηττού και την Τεχνική Σχολή Λευκωσίας.

Tanks outside Lycabettus police station and the Technical School of Nicosia.

Άρματα μάχης στην είσοδο του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας.

Tanks at the entrance of Nicosia General Hospital.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ 15^{ΗΣ} ΙΟΥΛΙΟΥ 1974

Η αντίσταση

COUP OF 15 JULY 1974

The resistance

Ενάντια στο πραξικόπημα αντιστάθηκαν ηρωικά το Εφεδρικό Σώμα, η Προεδρική Φρουρά, τα σώματα ασφαλείας και πλήθος πολιτών.

Στη Λευκωσία, στη Λεμεσό και στην Πάφο έγιναν φονικές μάχες.

Στην Πάφο ο Νίκος Νικολαΐδης θέτει σε λειτουργία ραδιοσταθμό αντίστασης κατά του πραξικοπήματος. Από τον Ελεύθερο Ραδιοσταθμό της Πάφου ο Εθνάρχης Μακάριος απευθύνει διάγγελμα προς τον κυπριακό λαό, διαψεύδοντας την είδηση που μετέδιδε το κατειλημμένο από τους πραξικοπηματίες Ρ.Ι.Κ. ότι είναι νεκρός. Ένας από τους εκφωνητές-συντάκτες του ραδιοσταθμού ήταν και ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Γιαννάκης Λ. Ομήρου.

Many resisted heroically the coup: the Reserve Corps, the Presidential Guard, security forces and numerous citizens. Deadly clashes broke out in Nicosia, Limassol and Paphos.

In Paphos Nicos Nicolaides operates a radio station calling for resistance against the coup. From the Free Radio Station of Paphos Ethnarch Makarios addresses the people of Cyprus refuting the news broadcasted by the insurgent controlled CyBC that he is dead.

One of the station's broadcasters-editors was the President of the House of Representatives Mr. Yiannakis L. Omirou.

22

Φορηγό που μετέφερε πραξικοπηματίες για την κατάληψη του Προεδρικού Μεγάρου πλήττεται από την Προεδρική Φρουρά και καίγεται.

A truck carrying coup insurgents to the Presidential Palace is hit by the Presidential Guard and is ablaze.

23

Ομαδικός τάφος αντιστασιακών που έπεσαν υπερασπίζοντας τη δημοκρατία και τη νομιμότητα, κοιμητήριο Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, Λευκωσία.

Mass grave of resistance fighters who fell defending democracy and legality, Saints Constantine and Helen cemetery, Nicosia.

ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ 15^{ΗΣ} ΙΟΥΛΙΟΥ 1974

Η διαφυγή του Μακαρίου Μάλτα - Λονδίνο - Νέα Υόρκη

COUP OF 15 JULY 1974

The escape of Makarios
Malta - London - New York

15 Ιουλίου Προεδρικό - Μητρόπολη Πάφου

Ωρα 8.20 π.μ.: Εφόρμηση αρμάτων μάχης και καταδρομέων εναντίον του Προεδρικού, αρχικά από την είσοδο και αργότερα από την έξοδο στην ανατολική πλευρά. Περίπου είκοσι λεπτά μετά ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, με προτροπή των συνεργατών του, εγκατέλειψε το Προεδρικό από τη δυτική πλευρά, αφού η άφιξη των αρμάτων που θα κάλυπταν την πλευρά αυτή καθυστέρησε λόγω εμπλοκής τους σε μάχη στο Μετόχι του Κύκκου με άντρες του Εφεδρικού και λόγω κατάληψης από το Εφεδρικό γειτονικού στρατοπέδου, που δεν επέτρεπε στους πραξικοπηματίες να αποκλείσουν το Προεδρικό από τα βορειοδυτικά. Ο Μακάριος, συνοδευόμενος από άντρες της Προεδρικής Φρουράς, επιβιβάστηκε σε διερχόμενο αυτοκίνητο και μέσω Κύκκου έφθασε στην Πάφο, όπου στις 5.30 μ.μ. εκφώνησε το γνωστό διάγγελμα από τον Ελεύθερο Ραδιοφωνικό Σταθμό Πάφου.

July 15 Presidential Palace - Bishopric of Paphos

8.20 am: Tanks and commandos storm the Presidential Palace, initially from the main entrance and later from the east side exit. About twenty minutes later, Archbishop Makarios, with the encouragement of his associates, left the Presidential Palace from the west side, since the arrival of the tanks that would cover that side was delayed by engagement in battle in the area of Kykkos glebe with Reserve Corps men and also due to the fact that the Reserve Corps managed to take control of a nearby army camp, that prevented the coup insurgents from cutting off the Presidential Palace from the northwest. Makarios, accompanied by men of the Presidential Guard, boarded a passing car and reached Paphos via Kykkos, where at 5.30 pm gave the well-known address from the Free Radio Station of Paphos.

16 Ιουλίου Στρατόπεδο Ειρηνευτικής Δύναμης ΟΗΕ - Βρετανικές Βάσεις Ακρωτηρίου

Κανονιοβολισμός της Μητρόπολης Πάφου, όπου βρήκε καταφύγιο ο Μακάριος, από την ακταιωρό ΛΕΒΕΝΤΗΣ. Πραγματοποιήθηκε σύσκεψη, στην οποία μετείχαν μεταξύ άλλων ο μητροπολίτης Χρυσόστομος και ο έπαρχος Πάφου Κώστας Στεφανίδης. Όλοι παρότρυναν τον Αρχιεπίσκοπο να εγκαταλείψει την Κύπρο για λόγους ασφαλείας. Ακολούθησε επαφή με το διοικητή της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Πάφο και διευθετήθηκε η μετάβαση του Μακαρίου στη βρετανική βάση Ακρωτηρίου με ελικόπτερο των βάσεων. Πριν από την αναχώρηση τού αποδόθηκαν τιμές αρχηγού κράτους. Στο Ακρωτήρι τον υποδέχθηκε ο διοικητής των βάσεων, ο οποίος έθεσε το δικό του αεροπλάνο (Argosy) στη διάθεση του Προέδρου, για να διαφύγει από τη νήσο. Το ελικοφόρο Argosy απογειώθηκε από τη βάση Ακρωτηρίου στις 5.02 μ.μ.

July 16 UN Peacekeeping Force Camp - British bases of Akrotiri

Bombardment of the building of the Bishopric of Paphos, where Makarios found refuge, by the patrol boat LEVENTIS. A meeting was held, which was attended among others by bishop Chrysostomos and Paphos District Officer Costas Stefanidis. All urged the Archbishop to leave Cyprus for security reasons. The commander of the United Nations Peacekeeping Force in Paphos was then contacted and it was arranged for Makarios to travel to Akrotiri British base area via a helicopter provided by the base authorities. Before his departure, he was attributed head of state honours. At Akrotiri he was received by the bases commander, who put his own plane (Argosy) at the President's disposal, in order to leave the island. The Argosy turboprop aircraft took off from the base in Akrotiri at 5.02 pm.

Μάλτα

Το ελικοφόρο που μετέφερε το Μακάριο, συνοδευόμενο από το μέλος του πολιτικού του γραφείου Ανδρέα Νεοφύτου και τα μέλη της Προεδρικής Φρουράς Νίκο Θρασυβούλου, και Ανδρέα Ποταμάρη, καθώς και τον αξιωματικό της Πολεμικής Αεροπορίας της Βρετανίας (RAF) Hodgkinson, προσγειώθηκε στη βάση Λυρα στη Μάλτα (Μεσογειακό Αρχηγείο της RAF). Η Μάλτα επιλέχθηκε ως προορισμός από το διοικητή της βάσης Ακρωτηρίου λόγω της περιορισμένης ακτίνας του Argosy, αλλά και γιατί η εκεί βάση της RAF θα έκανε τη μεταφορά του σε άλλο αεροπλάνο, υπό βρετανικό έλεγχο, πολύ εύκολη. Στη Λυρα έσπευσαν να τον συναντήσουν ο Βρετανός Υπατος Αρμοστής στη Μάλτα Walter Haydon, ο Αναπληρωτής Πρωθυπουργός Anton Buttigieg και ο Γενικός Κυβερνήτης της Μάλτας Sir Anthony Joseph Mamo. Λίγο αργότερα κατέφθασε και ο Πρωθυπουργός της Μάλτας Ντομινίκ Μιντόφ, με τον οποίο ο Μακάριος διατηρούσε πολύχρονης φιλικές σχέσεις. Τον Ιούνιο του 1961 ο Μιντόφ είχε αποστείλει επιστολή στο Μακάριο, ζητώντας του να βοηθήσει τη Μάλτα να πετύχει την ανεξαρτησία της από τη Μεγάλη Βρετανία και να προωθήσει το ζήτημα της Μάλτας στα Ηνωμένα Έθνη (ανεξαρτητοποιήθηκε τελικά το 1964). Το 1973, δύο χρόνια μετά την ανάδειξή του για δεύτερη φορά στο αξίωμα του Πρωθυπουργού, απηύθυνε πρόσκληση στον Αρχιεπίσκοπο για πραγματοποίηση επίσημης επίσκεψης στη Μάλτα, στην οποία ο Μακάριος ανταποκρίθηκε (7-9 Νοεμβρίου 1973).

Επίσημη επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στη Μάλτα, Νοέμβριος 1973.

Official visit of Archbishop Makarios to Malta, November 1973.

Φωτογραφίες Βουλή των Αντιπροσώπων της Μάλτας
Photos: House of Representatives of Malta.

Ο Γενικός Κυβερνήτης Sir Anthony Joseph Mamo, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, ο Πρωθυπουργός Ντομινίκ Μιντόφ και ο τώως Πρωθυπουργός Δρ George Borg Olivier.

Governor-General of Malta Sir Anthony Joseph Mamo, Archbishop Makarios, Prime Minister Dominic Mintoff and the previous Prime Minister Dr George Borg Olivier.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και ο Πρωθυπουργός Ντομινίκ Μιντόφ. Πίσω τους διακρίνονται ο Υπουργός Εξωτερικών της Κύπρου Ιωάννης Κλ. Χριστοφίδης και ο Νίκος Θρασυβούλου.

Archbishop Makarios and Prime Minister Dominic Mintoff. Behind them the Minister of Foreign Affairs of Cyprus Ioannis Kl. Christophides and Nikos Thrasivoulou.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και η συνοδεία του φιλοξενήθηκαν το βράδυ της 16ης Ιουλίου 1974 από το Γενικό Κυβερνήτη της Μάλτας Sir Anthony Joseph Mamo στην κατοικία του, το San Anton Palace στο Attard (από το 1974 επίσημη κατοικία του Προέδρου της Μάλτας). Δόθηκε εντολή να τους προσφερθούν όλα τα απαραίτητα είδη πρώτης ανάγκης. Ο Πρωθυπουργός Ντομινίκ Μιντόφ είχε προτείνει στο Μακάριο να παραμείνει στη Μάλτα και να σχηματίσει κυβέρνηση εν εξορία, όμως προορισμός του Μακαρίου ήταν το Λονδίνο. Έτσι, το επόμενο πρωί στις 9.00, έπειτα από σεμνή τελετή, αναχώρησε από τη Μάλτα με μεταγωγικό αεροσκάφος της RAF.

Malta

The turboprop aircraft carrying Makarios, who was accompanied by the member of his political office Andreas Neophytou, the members of the Presidential Guard Nikos Thrasylvoulou and Andreas Potamaris and also by RAF officer Hodgkinson, landed at Luqa base in Malta (RAF Mediterranean Headquarters). Malta was selected as their destination by the Akrotiri bases commander due to the limited flying range of the Argosy, but also because the RAF base there would facilitate Makarios' transfer to another British plane. At Luqa the British High Commissioner in Malta Walter Haydon, Deputy Prime Minister Anton Buttigieg and the Governor-General of Malta Sir Anthony Joseph Mamo rushed to meet Makarios. Soon after, the Prime Minister of Malta Dominic Mintoff arrived, with whom Makarios maintained years of friendly relations.

In June 1961 Mintoff had sent a letter to Makarios, asking him to help Malta achieve independence from Great Britain and to promote the issue of Malta to the United Nations (Malta finally became independent in 1964). In 1973, two years after his election for a second time to the office of Prime Minister, he extended an invitation to the Archbishop for an official visit to Malta, which Makarios accepted (the visit took place between 7 and 9 November 1973).

28

Ο διοικητής της Αεροπορίας στη Μάλτα ταξίαρχος A. E. Mawer και ο σμήναρχος M. J. Armitage της RAF αποχαιρετούν τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο.

The Air Force Commander in Malta Commodore A. E. Mawer and RAF Group Captain M. J. Armitage bid farewell to Archbishop Makarios.

Archbishop Makarios and his escort were hosted in the evening of 16 July 1974 by the Governor General of Malta Sir Anthony Joseph Mamo at his residence, the San Anton Palace in Attard (since 1974 the official residence of the President of Malta). Instructions were given that all necessities were provided to them. Prime Minister Dominic Mintoff had proposed to Makarios to remain in Malta and form a government in exile, but Makarios' destination was London.

So the next morning at 9.00, after a modest ceremony at Luqa base, he departed from Malta on an RAF transport aircraft.

17 Ιουλίου Λονδίνο

Ο Μακάριος αφίχθη στο αεροδρόμιο Lyncham, σταθμό της RAF στη Μεγάλη Βρετανία. Στη συνέχεια μετέβη στο Λονδίνο, όπου είχε συνάντηση με τον Πρωθυπουργό της Μεγάλης Βρετανίας Χάρολντ Ουίλσον στην πρωθυπουργική κατοικία, στην παρουσία του Υπουργού Εξωτερικών και Κοινοπολιτείας Τζέιμς Κάλαχαν, οι οποίοι τον διαβεβαίωσαν ότι η βρετανική κυβέρνηση θεωρούσε το Μακάριο νόμιμο Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

17 July London

Makarios arrived in Lyncham Airport, an RAF station in Great Britain. He then went to London, where he met with the Prime Minister of Great Britain Harold Wilson in the Prime Minister's residence, in the presence of the Minister of Foreign and Commonwealth Affairs James Callaghan, who assured him that the British government considered Makarios the legitimate President of Cyprus.

18 Ιουλίου Νέα Υόρκη

Ο Μακάριος μετέβη στη Νέα Υόρκη, όπου έγινε δεκτός από το γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Κουρτ Βαλντχάιμ. Την επομένη συνήλθε το Συμβούλιο Ασφαλείας, για να επιληφθεί της αίτησης της Κύπρου για καταδίκη του πραξικοπήματος. Ο Μακάριος έγινε δεκτός στα Ηνωμένα Έθνη ως ο αρχηγός του κυπριακού κράτους.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος προσφωνεί το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, 19 Ιουλίου 1974.

Archbishop Makarios addresses the UN Security Council, 19 July 1974.

29

18 July New York

Makarios went to New York, where he was received by the Secretary-General of the United Nations Kurt Waldheim. The next day the Security Council convened in order to examine Cyprus' request for condemnation of the coup. Makarios was admitted to the United Nations as the head of the Cypriot state.

ΜΕΤΑΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η επιστροφή του Μακαρίου

THE PERIOD AFTER THE COUP

The return of Makarios

Στις 7 Δεκεμβρίου 1974 ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' επιστρέφει στην Κύπρο. Ο λαός ξεσπά σε πανηγυρισμούς από την προηγούμενη ημέρα και τον υποδέχεται στην Αρχιεπισκοπή με ενθουσιασμό.

On 7 December 1974 the President of the Republic of Cyprus Archbishop Makarios III returns to Cyprus. Beginning the day before his return, the people celebrate and welcome him back at the Archbishop's Palace with enthusiasm.

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

1^η φάση: 20 - 23 Ιουλίου 1974

2^η φάση: 14 - 17 Αυγούστου 1974

Η απόβαση στις ακτές της Κερύνειας,
η πτώση αλεξιπτωιστών και οι βομβαρδισμοί

TURKISH INVASION

1st phase: 20 - 23 July 1974

2nd phase: 14 - 17 August 1974

Landing on the shores of Kyrenia, paratrooper drop and bombings

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

1^η φάση: 20 - 23 Ιουλίου 1974

2^η φάση: 14 - 17 Αυγούστου 1974

Η προέλαση των Τούρκων εισβολέων σε πόλεις και χωριά,
συλλήψεις, αιχμαλωσία

TURKISH INVASION

1st phase: 20 - 23 July 1974

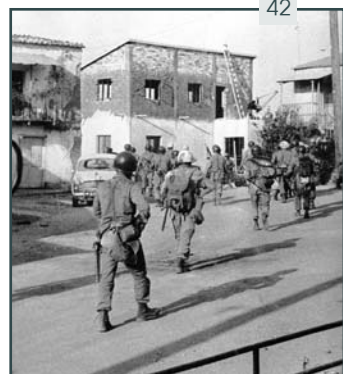
2nd phase: 14 - 17 August 1974

The advance of the Turkish invaders in towns and villages,
arrests, captivity

41

42

43

44

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

1^η φάση: 20 - 23 Ιουλίου 1974

2^η φάση: 14 - 17 Αυγούστου 1974

Παντού συντρίμμια και καταστροφή

TURKISH INVASION

1st phase: 20 - 23 July 1974

2nd phase: 14 - 17 August 1974

Ruins and destruction everywhere

45

46

Ότι θυμήτε ζωή ήταν ένας κύκνος
που σφραγιόταν στα νερά.

The only thing reminiscent of life
was a swan cooling in the waters.

47

48

WE DO NOT FORGET
We struggle and we demand

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

1^η φάση: 20 - 23 Ιουλίου 1974

2^η φάση: 14 - 17 Αυγούστου 1974

Θάνατος

TURKISH INVASION

1st phase: 20 - 23 July 1974

2nd phase: 14 - 17 August 1974

Death

Στρατιώτες της Ειρηνευτικής Δύναμης του Ο.Η.Ε. και ένας Ελληνοκύπριος νεκρός από βόμβα ναπάλμ.

UN peacekeepers and a Greek Cypriot dead from a napalm bomb.

51

Ανακάλυψη ομαδικού τάφου
μιας γυναίκας και τριών
ανδρών στον Άγιο Μέμνονα
Αμμοχώστου.

Discovery of a mass grave of
three men and a woman at
Agios Memnon, Famagusta.

52

Νεκρός ασθενής από τους
βομβαρδισμούς στο άσυλο
ψυχοπαθών.

Dead patient from the bombing
of the psychiatric asylum.

53

Άνθρωποι και συντρίμμια
γίνονται ένα στην Αμμόχωστο.

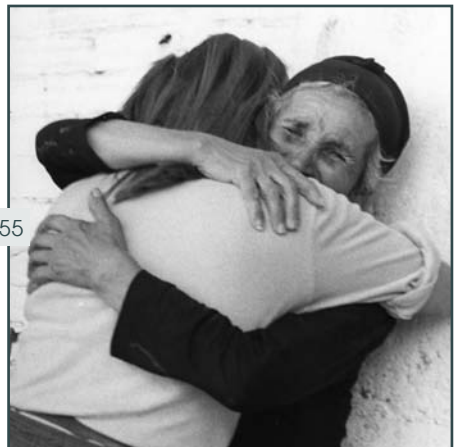
People and debris become
one in Famagusta.

54

Πρόχειροι ξύλινοι σταυροί για τα παλικάρια που
σκοτώθηκαν και ο θρήνος όσων επέζησαν.

Makeshift wooden crosses for the fallen men
and the lament of those who survived.

55

WE DO NOT FORGET
We struggle and we demand

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

1^η φάση: 20 - 23 Ιουλίου 1974

2^η φάση: 14 - 17 Αυγούστου 1974

Αεροδρόμιο Λευκωσίας

TURKISH INVASION

1st phase: 20 - 23 July 1974

2nd phase: 14 - 17 August 1974

Nicosia International Airport

Στις 15 Ιουλίου 1974 το αεροδρόμιο κατελήφθη από τους πραξικοπηματίες, οι οποίοι ανέστειλαν τη λειτουργία του. Στις 18 Ιουλίου επετράπη η επαναλειτουργία του, έκλεισε όμως ξανά στις 20 Ιουλίου, αφού κατά τη διάρκεια της τουρκικής εισβολής κατέστη χώρος σφοδρών συγκρούσεων. Το γεγονός αυτό οδήγησε το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών να ανακηρύξει το αεροδρόμιο περιοχή προστατευόμενη από τα Ηνωμένα Έθνη. Την 23η προς 24η Ιουλίου παραδόθηκε σε Καναδούς κυανόκρανους και απαιτήθηκε από τις δύο μαχόμενες πλευρές να αποσυρθούν τουλάχιστον 500 μέτρα περιμετρικά του αεροδρομίου. Με την υπογραφή κατάπαυσης του πυρός στις 16 Αυγούστου 1974 το αεροδρόμιο εντάχθηκε στην ελεγχόμενη από τα Ηνωμένα Έθνη Νεκρή Ζώνη και ανεστάλη οριστικά η λειτουργία του. Έκτοτε στην περιοχή του αεροδρομίου στεγάζονται το Αρχηγείο της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο και από το 2006 και το ανθρωπολογικό εργαστήριο της Διερευνητικής Επιτροπής για τους Αγνοουμένους (Δ.Ε.Α.).

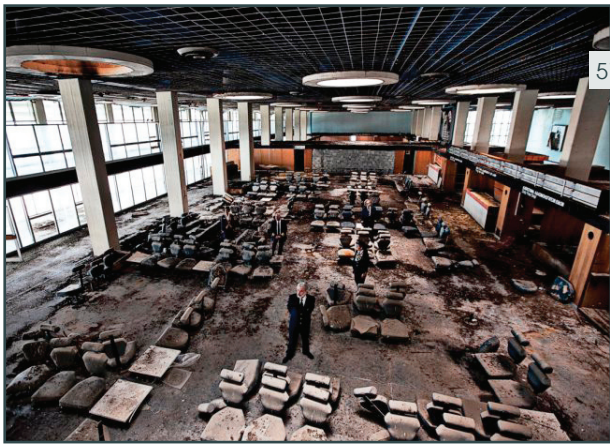
Η πτήση CY317 των Κυπριακών Αερογραμμών, Λονδίνο-Λευκωσία μέσω Ρώμης, ήταν η τελευταία πτήση που προσγειώθηκε στο αεροδρόμιο στις 4.00 το πρωί της 20ής Ιουλίου 1974. Οι επιβάτες της πτήσης ήταν μόλις πέντε, ένα ζευγάρι Ελληνοκύπριοι, ένα ζευγάρι Τουρκοκύπριοι και ακόμα ένας Ελληνοκύπριος. Στις 4.25 π.μ. το αεροδρόμιο δέχθηκε τους πρώτους βομβαρδισμούς από τουρκικά μαχητικά αεροπλάνα.

On 15 July 1974 the airport was seized by the coup insurgents, who suspended its operation.

On 18 July its reopening was allowed, but closed again on 20 July, as it became an area of heavy fighting during the Turkish invasion. This led the UN Security Council to declare the airport an area protected by the United Nations. On 23-24 July it was handed over to Canadian peacekeepers and it was demanded from both sides engaged in fighting to withdraw to a perimeter of at least 500 meters from the airport. With the signing of the ceasefire agreement on 16 August 1974 the airport was included in the United Nations controlled Buffer Zone and its operations were permanently suspended. Since then, the airport area houses the Headquarters of the United Nations Peacekeeping Force in Cyprus and since 2006 the anthropological laboratory of the Committee on Missing Persons (CMP).

The Cyprus Airways flight CY317, London-Nicosia via Rome, was the last flight that landed at the airport at 4 am of 20 July 1974. The passengers of the flight were just five, a Greek Cypriot couple, a Turkish Cypriot couple and another Greek Cypriot. At 4.25 am Turkish fighter planes began bombing the airport.

57

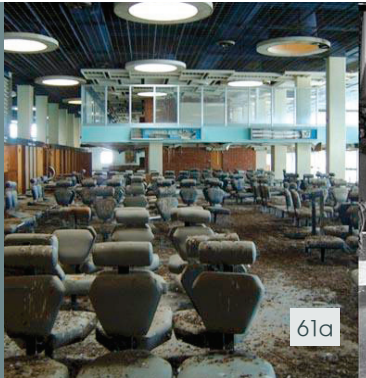
58

59

60

61α

61β

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' εγκαινιάζει το Αεροδρόμιο Λευκωσίας το Μάρτιο του 1968. Στα αριστερά η ίδια αίθουσα σήμερα.

Archbishop Makarios III inaugurates Nicosia Airport in March 1968. On the left the same hall today.

62

Μέλη του πληρώματος της τελευταίας πτήσης των Κυπριακών Αερογραμμών με τις στολές τους φωτογραφίζονται το 2012 στο Αεροδρόμιο Λευκωσίας για τους σκοπούς της έκθεσης φωτογραφίας του Άντρου Ευσταθίου "Αεροδρόμιο Λευκωσίας, Η Επιστροφή".

Members of the crew of the last flight of Cyprus Airways wearing their uniforms photographed in 2012 at Nicosia Airport for the photo exhibition of Andros Efstathiou titled "Nicosia Airport, The Return".

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

Η επιστροφή αιχμαλώτων

Αύγουστος - Οκτώβριος 1974

TURKISH INVASION

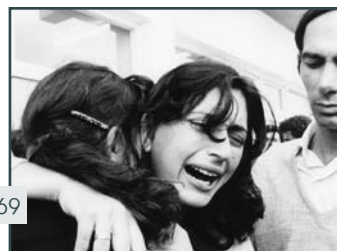
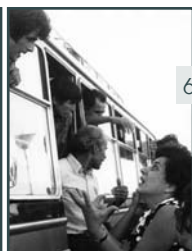
The return of prisoners

August - October 1974

Ελληνοκύπριοι αιχμάλωτοι επιστρέφουν πεινασμένοι και ρακένδυτοι.

Greek Cypriot prisoners return hungry and ragged.

Μητέρα και κόρη Ελληνοκυπρίου ρωτούν για το σύζυγο και πατέρα: «Μην τον είδατε πουθενά;».

Mother and daughter of a Greek Cypriot man asking for their husband and father: «Have you seen him anywhere?».

Γυναίκες από τις κατεχόμενες περιοχές αφήνονται ύστερα από μήνες ελεύθερες. Θρήνος και οδυρμοί για όσα είδαν και έπαθαν.

Women from the occupied part of Cyprus released after many months. Lamentations and wails for all they had witnessed and suffered.

ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ

Η τραγικότερη σελίδα της ιστορίας

MISSING PERSONS
The most tragic page in history

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ

Η τραγικότερη σελίδα της ιστορίας

MISSING PERSONS

The most tragic page in history

Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοουμένους The Committee on Missing Persons

Η Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοουμένους (Δ.Ε.Α.) είναι μια θεσμοθετημένη τριμελής επιτροπή στην Κύπρο, που αποτελείται από έναν εκπρόσωπο της ελληνοκυπριακής πλευράς, έναν της τουρκοκυπριακής πλευράς και ένα μέλος που διορίζεται από το γενικό γραμματέα του Ο.Η.Ε. Αποστολή της Δ.Ε.Α. είναι να ερευνήσει τις υποθέσεις προσώπων που έχουν καταγραφεί ως αγνοούμενα, απαλύνοντας έτσι τον πόνο των οικογενειών τους. Το 2005 η Δ.Ε.Α. ξεκίνησε το έργο για την εκταφή, ταυτοποίηση και επιστροφή των λειψάνων των αγνοουμένων. Το έργο διεκπεραιώνεται εξ ολοκλήρου από επιστήμονες και από τις δύο κοινότητες σε όλες τις φάσεις, συμπεριλαμβανομένης ερευνητικής δραστηριότητας και ψυχολογικής στήριξης. Από το 2006 η Δ.Ε.Α. έχει επιτύχει την επιστροφή των λειψάνων μερικών εκατοντάδων ατόμων στις οικογένειές τους. Μέχρι τις 30 Απριλίου 2015 είχαν ταυτοποιηθεί 439 Ελληνοκύπριοι και 140 Τουρκοκύπριοι.

The Committee on Missing Persons (CMP) is an institutionalized tripartite committee in Cyprus, consisting of a representative of the Greek Cypriot side, a representative of the Turkish Cypriot side and a member appointed by the Secretary-General of the United Nations. The mission of the CMP is to investigate cases of people recorded as missing, thus alleviating the suffering of their families.

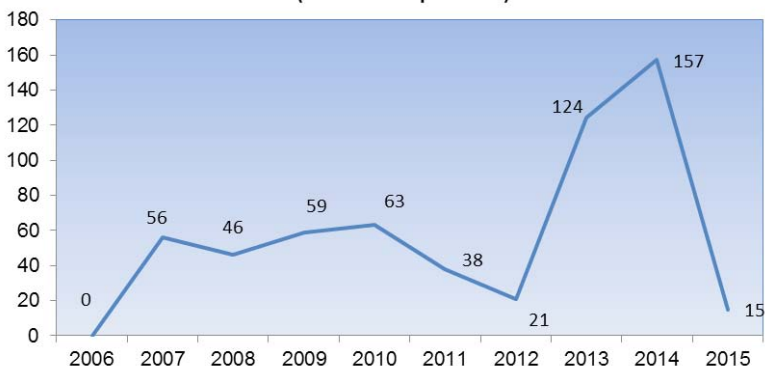
In 2005 the CMP initiated the task of exhuming, identifying and returning the remains of the missing persons. The project is carried out entirely by scientists from both communities in all its stages, including the research activity and psychological support. Since 2006 the CMP has managed to return the remains of several hundred people to their families.

Up until 30 April 2015, 439 Greek Cypriots and 140 Turkish Cypriots had been identified.

Στοιχεία Διερευνητικής
Επιτροπής για τους
Αγνοουμένους στην Κύπρο.

Data of the Committee on
Missing Persons in Cyprus.

Ταυτοποιήσεις ανά έτος
(2006 έως 30 Απριλίου 2015)
Identifications per year
(2006 to 30 April 2015)

76

77

78

Εκταφές λειψάνων.
Exhumation of remains.

Επίσκεψη μελών της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων σε χώρους ανασκαφής για εντοπισμό λειψάνων.

Visit of members of the Parliamentary Committee on Refugees-Enclaved-Missing-Adversely Affected Persons to excavation sites for locating remains.

Ανθρωπολογικό εργαστήριο Δ.Ε.Α. Ανάλυση λειψάνων που έχουν εκταφεί.

CMP anthropological laboratory. Analysis of the exhumed remains.

83

84

Κηδείες αγνοουμένων.
Missing persons funerals.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Ο δρόμος του ξεριζωμού

REFUGEES

The uprooting

Διακόσιες χιλιάδες Ελληνοκύπριοι εκδιώκονται από τις πατρογονικές τους εστίες.

Two hundred thousand Greek Cypriots forced to abandon their ancestral homes.

86

87

88

89

90

91

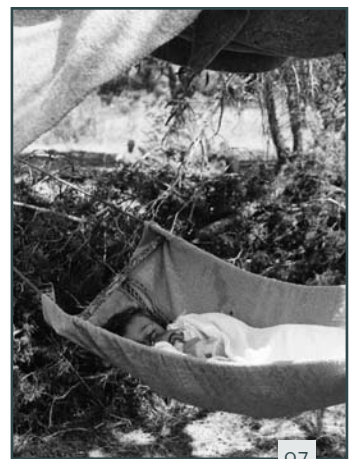
ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Οι σκιές των δέντρων και οι σχολικές αίθουσες
τα πρώτα καταφύγια

REFUGEES

The shade of trees and the classrooms
became the first shelters

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Σεπτέμβριος 1974:

Ο πόνος των εκτοπισμένων στεγάζεται στα αντίσκηνα

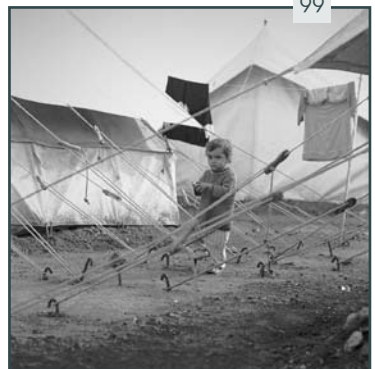
REFUGEES

September 1974:

The pain of the displaced sheltered in tents

98

99

100

101

102

103

ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Η κρατική μέριμνα στους προσφυγικούς καταυλισμούς

REFUGEES

State care in refugee camps

104

105

106

107

108

109

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Από το 1976 οι πρόσφυγες στεγάζονται
σε κυβερνητικούς οικισμούς

REFUGEES

Since 1976 the refugees are housed in government settlements

110

111

112

Η Αμερικανίδα γερουσιαστής
Geraldine Ferraro
σε κυβερνητικό οικισμό,
Αύγουστος 1979.

American Senator Geraldine
Ferraro visiting a government
refugee settlement,
August 1979.

113

114

115

ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Προσφυγόσημο

REFUGEES

The refugee postage stamp

Στις 12 Σεπτεμβρίου 1974 η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας αποφάσισε όπως επιβληθεί από την 1η Οκτωβρίου 1974 επιπρόσθετο ταχυδρομικό τέλος. Σε κάθε πακέτο, φάκελο ή άλλο ταχυδρομικό αντικείμενο τοποθετείται επιπρόσθετα προσφυγικό γραμματόσημο. Σκοπός της επιβολής του τέλους αυτού είναι η ενίσχυση του Ταμείου Προσφύγων και η προβολή του κυπριακού προσφυγικού προβλήματος.

On 12 September 1974 the government of the Republic of Cyprus decided to impose an additional postage charge starting from 1 October 1974. On each package, folder or other postal item an additional refugee postage stamp is placed. The purpose of this additional postage charge is to support the Refugee Fund and to project the Cyprus refugee problem.

116

Το πρώτο προσφυγόσημο που κυκλοφόρησε απεικόνιζε τον Άγιο Γεώργιο με το δράκο.

The first refugee stamp issued depicted Saint George with the dragon.

117

Στις 2 Δεκεμβρίου 1974 κυκλοφόρησε το δεύτερο προσφυγόσημο.

On 2 December 1974 the second refugee stamp was issued.

Στις 10 Ιανουαρίου 1977 κυκλοφόρησε το νέο προσφυγόσημο, που απεικονίζει ένα μικρό κοριτσάκι μπροστά από συρματοπλέγματα, σύνθεση του χαράκτη Τάσσου (Αναστάσιος Αλεβίζος) με τίτλο "Κύπρος 1974".

Το ίδιο προσφυγόσημο κυκλοφορεί ανατυπωμένο μέχρι σήμερα.

118

On 10 January 1977 the new refugee postage stamp was issued, depicting a little girl in front of barbed wire, a composition of engraver Tassos (Anastasio Alevizos) titled "Cyprus 1974". Since then, the same refugee postage stamp is reprinted and is still in circulation today.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΟΙ

THE ENCLAVED

Είκοσι χιλιάδες άνθρωποι, Ελληνοκύπριοι και Μαρωνίτες, μετά την τουρκική εισβολή παρέμειναν στα χωριά τους στη βορειοανατολική Κερπασία και στα δυτικά της πόλης της Κερύνειας. Το παράνομο κατοχικό καθεστώς άρχισε συστηματικά να εφαρμόζει πολιτική καταπίεσης και παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των εγκλωβισμένων, σε μια προσπάθεια να τους εξαναγκάσει να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Ως αποτέλεσμα της πολιτικής αυτής, σήμερα έχουν απομείνει μόνο 338 Ελληνοκύπριοι και 105 Μαρωνίτες.

Twenty thousand people, Greek Cypriots and Maronites, remained in their villages in northeastern Karpasia and to the west of the town of Kyrenia after the Turkish invasion. The illegal occupation regime began implementing a policy of systematic oppression and violation of the human rights of the enclaved in an attempt to force them to abandon their homes. As a result of this policy, only 338 Greek Cypriots and 105 Maronites remain today.

Εγκλωβισμένοι στο ξενοδοχείο "Dome", Κερύνεια.

Enclaved at "Dome" hotel, Kyrenia.

Εγκλωβισμένοι από το χωριό Βώνη στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας.

Enclaved from Voni village at the Nicosia General Hospital.

Μαθήτριες στο Γυμνάσιο Ριζοκαρπάσου.

Schoolgirls at Rizokarpaso Gymnasium.

Δημοτικό Σχολείο Ριζοκαρπάσου.

Rizokarpaso Elementary School.

124

Η Ελένη Φωκά από την Αγία Τριάδα, η δασκάλα των εγκλωβισμένων παιδιών της Κερπασίας. Παρέμεινε συνολικά είκοσι τρία χρόνια στο κατεχόμενο χωριό της και δίδαξε σε όλες τις τάξεις του δημοτικού. Στις 28 Μαΐου 1997 οι Τούρκοι της απαγόρευσαν να επιστρέψει πίσω μετά την είσοδό της στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας για λόγους υγείας.

Eleni Foka from Agia Triada, the teacher of the enclaved children of Karpasia. She remained a total of twenty three years in her occupied village and taught all classes of the elementary school. On 28 May 1997 the Turks prohibited her from returning back after she was admitted to Nicosia General Hospital for health reasons.

125

Εγκλωβισμένοι στην Κερπασία.

Enclaved in Karpasia.

ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

COLONIZATION

Από την τουρκική εισβολή του 1974 η Τουρκία εφαρμόζει την πολιτική της εισροής χιλιάδων εποίκων από την Ανατολία και της εγκατάστασής τους στις κατεχόμενες περιοχές. Σήμερα ο αριθμός των εποίκων υπολογίζεται γύρω στις εκατόν ογδόντα χιλιάδες, έχει ξεπεράσει δηλαδή κατά πολύ τον αριθμό των Τουρκοκυπρίων. Η πολιτική του συστηματικού εποικισμού που εφαρμόζει η Τουρκία έχει ως στόχους τον έλεγχο της πολιτικής ζωής στο κατεχόμενο τμήμα, το εθνικό ξεκαθάρισμα της κατεχόμενης περιοχής και την αλλοίωση της δημογραφικής δομής του νησιού, έτσι ώστε ο αριθμός των τουρκόφωνων να φτάσει εκείνον των Ελληνοκυπρίων, δημιουργώντας νέα τετελεσμένα και απαιτήσεις της Τουρκίας ως προς τη λύση του κυπριακού προβλήματος. Η πολιτική αυτή της Τουρκίας έχει καταδικαστεί με σχετικά ψηφίσματα από τον Ο.Η.Ε., το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρώπης και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Since the Turkish invasion of 1974, Turkey has been implementing a policy of transporting thousands of settlers from Anatolia to colonize the occupied areas. Today the number of settlers is estimated to be approximately one hundred and eighty thousand and has by far surpassed the number of Turkish Cypriots. The policy of systematic colonization implemented by Turkey aims at controlling the political life in the occupied part, carrying out ethnic cleansing of the occupied area and altering the demographic structure of the island, so that the number of Turkish speaking people becomes equivalent to that of the Greek Cypriots, creating new facts and fresh Turkish demands concerning the settlement of the Cyprus problem. This policy has been condemned by resolutions of the UN, the European Parliament, the Council of Europe and other international organizations.

Τα πρώτα κύματα εποίκων στην Κύπρο.

The first waves of illegal settlers in Cyprus.

Μετά το άνοιγμα των οδοφραγμάτων αποκαλύφθηκε και η μεγάλη πληθυσμιακή αλλοίωση του βόρειου τμήματος του νησιού.

After the opening of the checkpoints, the great demographic distortion of the northern part of the island became apparent.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΑΝΤΙΚΑΤΟΧΙΚΕΣ ΠΟΡΕΙΕΣ

ANTI-OCCUPATION MARCHES

Από το 1975 οι κάτοικοι κατεχόμενων δήμων και κοινοτήτων, προσφυγικά σωματεία, άλλοι οργανωμένοι φορείς, αλλά και οι γυναίκες της Κύπρου διοργανώνουν αντικατοχικές πορείες, απαιτώντας την εφαρμογή των περί Κύπρου ψηφισμάτων του Ο.Η.Ε για την αποχώρηση από την Κύπρο όλων των ξένων στρατευμάτων και την επάνοδο των προσφύγων στις εστίες τους υπό συνθήκες ασφαλείας.

Since 1975, the inhabitants of the occupied municipalities and villages, as well as refugee associations, other organized bodies, but also the women of Cyprus have been organizing anti-occupation marches, demanding the implementation of the UN resolutions calling for the withdrawal from Cyprus of all foreign troops and the return of the refugees to their homes under safe conditions.

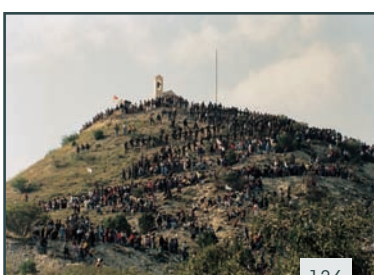
Η Μελίνα Μερκούρη σε μεγάλη αντικατοχική πορεία γυναικών από όλο τον κόσμο στην Αμμόχωστο, Απρίλιος 1975.

Melina Mercouri at a massive women's anti-occupation march in Famagusta with participants from all over the world, April 1975.

Ειρηνική αντικατοχική πορεία στον Άρωνα, Ιούνιος 1987.

Peaceful women's anti-occupation march at Aronas, June 1987.

Σε ειρηνική αντικατοχική πορεία γυναικών σημειώνονται επεισόδια και δεκάδες άτομα συλλαμβάνονται από τις τουρκικές κατοχικές δυνάμεις στη Νεκρή Ζώνη, ανάμεσα στα οποία ο μητροπολίτης Κιτίου, ιερωμένοι και δημοσιογράφοι, Ιούλιος 1989.

A peaceful women's anti-occupation march is marked by incidents and dozens of people are arrested by the Turkish occupation forces in the buffer zone, among them the bishop of Kition, priests and journalists, July 1989.

Στις 11 Αυγούστου 1996 στη Νεκρή Ζώνη στην περιοχή Δερύνειας, κατά τη διάρκεια αντικατοχικής εκδήλωσης μοτοσικλετιστών, που ξεκίνησε στις 2 Αυγούστου από την Πύλη του Βραδεμβούργου στο Βερολίνο, λιντσάρεται μέχρι θανάτου από Γκρίζους Λύκους και μέλη της "αστυνομίας" του ψευδοκράτους ο Τάσος Ισαάκ. Στις 14 Αυγούστου, μετά την κηδεία του Ισαάκ, δολοφονείται ο Σολωμός Σολωμού, καθώς άοπλος προσπαθεί να κατεβάσει την τουρκική σημαία από τον ιστό της σε φυλάκιο των στρατευμάτων κατοχής.

On 11 August 1996, in the buffer zone in the area of Derynia, during a motorcyclists' anti-occupation demonstration, which was launched on 2 August from the Brandenburg Gate in Berlin, Tassos Isaac is beaten to death by Grey Wolves and members of the "police" of the pseudostate. On 14 August, after the funeral of Isaac, Solomos Solomou is murdered, while attempting unarmed to lower the Turkish flag from the mast of a post of the occupation troops.

138

139

140

141

Τάσος Ισαάκ
Σολωμός Σολωμού

TASSOS ISAAC
SOLOMOS SOLOMOU

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΟΙΡΑΣΜΕΝΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

NICOSIA

THE LAST DIVIDED CAPITAL OF EUROPE

Πράσινη Γραμμή

Στις 30 Δεκεμβρίου 1963 η Λευκωσία μοιράζεται στα δύο από τη δημιουργία της Πράσινης Γραμμής, ως αποτέλεσμα των διακοινοτικών ταραχών που ξέσπασαν μετά την υποβολή προς αναθεώρηση από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο 13 σημείων του συντάγματος και την απορριπτική απάντηση Τουρκίας και Τουρκοκυπρίων. Σε μια προσπάθεια να αποτραπεί κλιμάκωση των συγκρούσεων ανάμεσα στις δύο κοινότητες, υπογράφεται από τους Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και Γλαύκο Κληρίδη για λογαριασμό της ελληνοκυπριακής πλευράς και από τους Φαζίλ Κουτσιούκ και Ραούφ Ντενκτάς για λογαριασμό της τουρκοκυπριακής πλευράς, καθώς και τον Duncan Sandys για λογαριασμό του Ηνωμένου Βασιλείου η Συμφωνία Κατάπαυσης του Πυρός, γνωστή ως "Συμφωνία Πράσινης Γραμμής", που οριοθετεί εντός της πρωτεύουσας του νησιού τις θέσεις των δύο πλευρών.

Η διαχωριστική γραμμή χαράσσεται πάνω στο χάρτη από το Βρετανό στρατηγό Young με ένα πράσινο μολύβι, στο οποίο οφείλει και το όνομά της.

Αργότερα η Πράσινη Γραμμή επεκτείνεται και στους έξι τουρκοκυπριακούς θύλακες. Από το 1974 η γραμμή αυτή εκτείνεται πλέον σε μήκος 300 χλμ., χωρίζοντας τις κατεχόμενες από τις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου. Κατά πλάτος της Πράσινης Γραμμής έχει δημιουργηθεί αποστρατιωτικοποιημένη ζώνη, που επιτηρείται από τις δυνάμεις των Ηνωμένων Εθνών.

Σήμερα, μετά και την πτώση του τείχους του Βερολίνου το 1989, η Λευκωσία είναι η τελευταία μοιρασμένη πρωτεύουσα της Ευρώπης.

142

143

144

Green Line

On 30 December 1963 Nicosia is split in two by the creation of the Green Line, in response to the intercommunal violence that broke out following the submission by Archbishop Makarios of 13 points for review of the constitution and their rejection by Turkey and the Turkish Cypriots.

In an effort to avert the escalation of the conflict between the two communities,

Archbishop Makarios and Glafkos Clerides, on behalf of the Greek Cypriot side, Fazil Kucuk and Rauf Denktas, on behalf of the Turkish Cypriot side, and Duncan Sandys, on behalf of the United Kingdom, sign the Ceasefire Agreement, known as the "Green Line Agreement", which defines the positions of both sides in the island's capital. The line is drawn on the map by British general Young with a green pencil, from which its name is derived.

Later, the Green Line is extended to include the six Turkish Cypriot enclaves. Since 1974 the line stretches for 300 km, dividing the occupied from the free areas of Cyprus. A demilitarized zone was established on either side of the Green Line, which is monitored by the United Nations forces.

Today, after the fall of the Berlin Wall in 1989, Nicosia is the last divided capital of Europe.

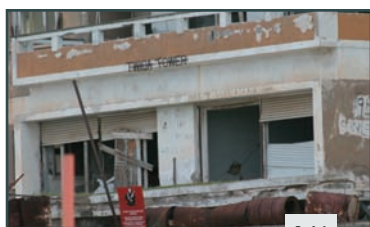
ΒΑΡΩΣΙ Η ΠΟΛΗ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

VAROSHA THE GHOST TOWN

Μετά την κατάληψή του από τα τουρκικά στρατεύματα στις 16 Αυγούστου 1974, το Βαρώσι λεηλατήθηκε, σφραγίστηκε και έκτοτε απαγορεύεται η είσοδος σ' αυτό. Το Σεπτέμβριο του 1977 ο Σουηδός δημοσιογράφος Jan-Olof Bengston επισκέφθηκε το σουηδικό στρατιωτικό απόσπασμα της UNFICYP στο λιμάνι της Αμμοχώστου. Σε άρθρο του στην εφημερίδα "Kvallsposten" ανέφερε τα εξής: «Ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος γέμισε ρωγμές και στα πεζοδρόμια βλάστησαν θάμνοι. Σήμερα τα τραπεζάκια που σερβίρεται το πρόγευμα είναι εκεί, η μπουγάδα απλωμένη στα σχοινιά και οι ηλεκτρικοί λαμπτήρες αναμμένοι. Το Βαρώσι είναι μια πόλη φάντασμα». Από το άρθρο αυτό προήλθε και ο όρος "πόλη φάντασμα".

Σήμερα, σαράντα ένα χρόνια μετά την εισβολή, η πόλη παραμένει άδεια, οι δρόμοι χορταριασμένοι, τα σπίτια ετοιμόρροπα και με κατοίκους ερπετά αντί των Βαρωσιωτών.

After its capture by the Turkish troops on 16 August 1974, Varosha was looted, sealed off and since then access to it is prohibited. On September 1977 Swedish journalist Jan-Olof Bengston visited the Swedish contingent of UNFICYP at the port of Famagusta. In an article in the newspaper "Kvallsposten" he wrote: "The asphalt road is full of cracks and shrubs have grown on the sidewalks. Today, the tables where breakfast was served are still there, the laundry still hanging from the clotheslines and electric lamps lit. Varosha is a ghost town". It was from this article that the term "ghost town" originated. Today, forty one years after the invasion, the city remains empty, the streets filled with weeds, the houses dilapidated, with reptiles as their inhabitants instead of the people of Varosha.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Αρχαιολογικοί χώροι

AN 11 000 YEAR OLD CIVILIZATION PLUNDERED AND DESTROYED

Archaeological sites

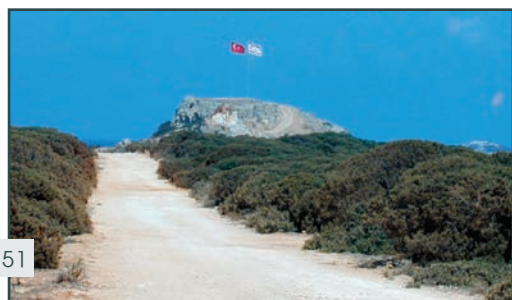
**Καταστροφή, φθορά, εγκατάλειψη
Destruction, damage, abandonment**

Ο μικρός νεολιθικός οικισμός στο ακρωτήριο του Αποστόλου Ανδρέα στην περιοχή "Κάστρος", όπως φαινόταν από ψηλά το 1973. Σήμερα έχει καταστραφεί και έχει καλυφθεί από χωματόδρομο.

The small neolithic settlement at Cape Apostolos Andreas in the "Kastros" area, as it was in 1973. Today it lies destroyed and covered by a dirt road.

150

151

152

Ψηφιδωτά στην Αγία Τριάδα.

Mosaics at Ayia Triada.

153

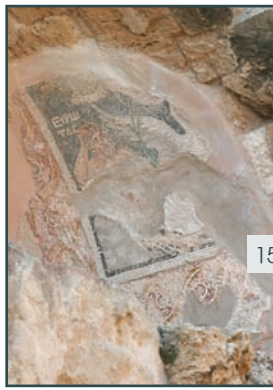
Άγαλμα σε καφετερία στην κατεχόμενη Αμμόχωστο, το οποίο, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, προέρχεται από τον αρχαιολογικό χώρο της Σαλαμίνας.

Stature in a cafe in occupied Famagusta, which, according to all indications, originates from the archaeological site of Salamis.

154

Πριν...
Before...

155

Μετά...
After...

Τα εντοίχια ψηφιδωτά στη Σαλαμίνα (τέλη 3ου αι. μ.Χ. - αρχές 4ου αι. μ.Χ.) έχουν υποστεί φθορές τόσο από προσπάθειες αποκόλλησής τους όσο και από την εγκατάλειψή τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το ψηφιδωτό σε αψίδα του νότιου τμήματος των Λουτρών του Γυμνασίου, που απεικονίζει το θεό Ευρώτα να κάθεται ακουμπισμένος σε υδρία.

The mural mosaics at Salamis (late 3rd c. A.D. - early 4th c. A.D.) damaged by both removal efforts and neglect. A characteristic example of this is the mosaic in the apse of the southern section of the Gymnasium Baths, depicting the god Eurotas seated leaning against a water jar.

156

Πριν...
Before...

157

Μετά...
After...

Ψηφιδωτό με κύκνο από την παλιохριστιανική βασιλική των Σόλων (5ος αι. μ.Χ.).

Mosaic depicting a swan from the paleochristian basilica of Soli (5th c. A.D.).

158

Απουσία συντήρησης στον αρχαιολογικό χώρο των Σόλων (4ος αι. π.Χ. - 2ος αι. μ.Χ.).

Absence of maintenance of the archaeological site of Soli (4th c. B.C. - 2nd c. A.D.).

159

Ο αρχαιολογικός χώρος της Έγκωμης, ένας από τους πλουσιότερους αρχαιολογικούς χώρους της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στην Κύπρο (1650 π.Χ. - 1050 π.Χ.), σε πλήρη εγκατάλειψη.

The archaeological site of Engomi, one of the richest archaeological sites of the Late Bronze Age in Cyprus (1650 B.C. - 1050 B.C.), in complete abandonment.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Αρχαίοι θησαυροί

AN 11 000 YEAR OLD CIVILIZATION PLUNDERED AND DESTROYED

Ancient treasures

Αρχαιοκαπηλία

Illicit trade in antiquities

Η συστηματική κλοπή αρχαίων αντικειμένων από μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους που δεν είχαν ακόμη ανασκαφεί και ιδιωτικές συλλογές και η εξαγωγή και πώλησή τους στο εξωτερικό οδήγησαν σε μια άνευ προηγουμένου λεηλασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Πολλά από τα αντικείμενα αυτά έχουν εντοπιστεί στο εξωτερικό και έχουν επαναπατριστεί, αλλά, στην περίπτωση ευρημάτων από παράνομες ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν μετά το 1974, η ιστορική και αρχαιολογική τους αξία μειώθηκε σημαντικά, αφού δε γνωρίζουμε πού ακριβώς έχουν εντοπιστεί.

The systematic theft of ancient items from museums, archaeological sites not previously excavated and private collections and their export and sale abroad led to an unprecedented looting of our cultural heritage. Many of these objects have been located abroad and have been repatriated, but, in the case of artifacts found in illicit excavations carried out after 1974, their historical and archaeological value has been decreased significantly, since we do not know where exactly they were located.

Δύο σταυρόσχημα ανθρωπόμορφα ειδώλια από πικρόλιθο. Χαλκολιθική Περίοδος (2500 π.Χ.). Συλλογή Χρ. Χατζηπροδρόμου, Αμμόχωστος. Επαναπατρίστηκαν το 1981.

Two cruciform anthropomorphic figurines of picrolite. Chalcolithic Period (2500 B.C.). Chr. Hadjiprodroμου's private collection, Famagusta. Repatriated in 1981.

160

161

162

Ζωόμορφο ερυθροσιλβωτό αγγείο. Πρώιμη III ή Μέση II Εποχή του Χαλκού (2000 π.Χ. - 1650 π.Χ.). Συλλογή Χρ. Χατζηπροδρόμου, Αμμόχωστος. Επαναπατρίστηκε το 1977.

Zoomorphic red polished vase. Early III or Middle II Bronze Age (2000 B.C. - 1650 B.C.). Chr. Hadjiprodroμου's private collection, Famagusta. Repatriated in 1977.

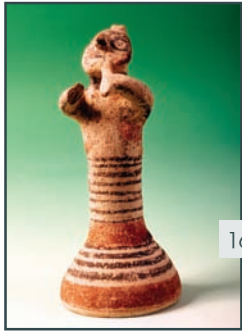

163

Πρόχους, Μέση Εποχή του Χαλκού III (1725 π.Χ. - 1625 π.Χ.). Εντοπίστηκε στο Ντόβερ της Αγγλίας στις αποσκευές Τούρκου λαθρεμπόρου. Επαναπατρίστηκε το 1977.

Juglet. Middle Bronze Age III (1725 B.C. - 1625 B.C.). Located in Dover, England, in the luggage of a Turkish smuggler. Repatriated in 1977.

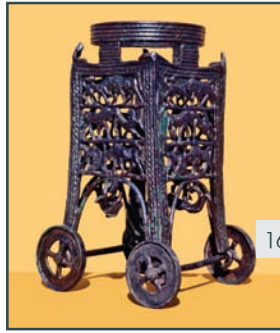

164

Πήλινο ειδώλιο αυλητή.
Κυπρο-Γεωμετρική
Περίοδος ΙΙΙ
(αρχές 8ου αι. π.Χ.).
Συλλογή
Χρ. Χατζηπροδρόμου,
Αμμόχωστος.
Επαναπατρίσθηκε το 1981.

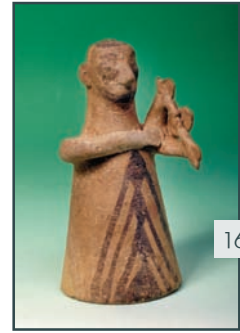
Clay figurine of a piper.
Cypro-Geometric Period III
(early 8th c. B.C.).
Chr. Hadjiprodrōmou's private
collection, Famagusta.
Repatriated in 1981.

165

Χάλκινος υποστάτης
με τροχούς.
Ύστερη Εποχή του Χαλκού
(12ος αι. π.Χ.).
Τούρκοι αρχαιοκάπηλοι
τον πώλησαν σε Γερμανό
αρχαιοπώλη στη Φρανκφούρτη.
Επαναπατρίσθηκε το 1974.

Bronze stand on wheels.
Late Bronze Age (12th c. B.C.).
Turkish looters sold it
to a German antique dealer
in Frankfurt.
Repatriated in 1974.

166

Πήλινο ειδώλιο μορφής
που παίζει λύρα.
Κυπρο-Γεωμετρική Περίοδος ΙΙΙ
(αρχές 8ου αι. π.Χ.).
Συλλογή Χρ. Χατζηπροδρόμου.
Εντοπίστηκε στο Λονδίνο και
αγοράστηκε από το Ίδρυμα
Λεβέντη το 1985.

Terracotta figurine playing the
lyre. Cypro-Geometric
Period III (early 8th c. B.C.).
Chr. Hadjiprodrōmou's private
collection. Located in London
and bought by the Leventis
Foundation in 1985.

167

Πήλινο ειδώλιο αλόγου με ιππέα. Ύστερη Εποχή του Χαλκού
(14ος αι. π.Χ.). Αγοράστηκε από το Ίδρυμα Λεβέντη
στο Λονδίνο το 1979.

Terracotta figurine of horse and rider. Late Bronze Age
(14th c. B.C.). Bought by the Leventis Foundation
in London in 1979.

168

Δίχρωμη πρόχους που απεικονίζει πουλί.
Κυπρο-Αρχαϊκή Περίοδος (7ος αι. π.Χ.).
Συλλογή Χρ. Χατζηπροδρόμου, Αμμόχωστος.
Επαναπατρίσθηκε το 1981.

Bichrome jug depicting a bird. Cypro-Archaic
Period (7th c. B.C.). Chr. Hadjiprodrōmou's
private collection, Famagusta.
Repatriated in 1981.

169

Ανθρωπόμορφο αγγείο.
Μέση Εποχή του Χαλκού (1900 π.Χ. - 1650 π.Χ.).
Εντοπίστηκε στο Λονδίνο και αγοράστηκε
από το Ίδρυμα Λεβέντη το 1983.

Anthropomorphic vessel. Middle Bronze
Age (1900 B.C. - 1650 B.C.). Located in London
and bought by the Leventis Foundation in 1983.

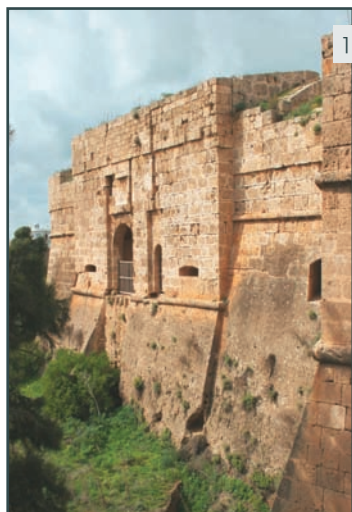
WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Ιστορικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CIVILIZATION PLUNDERED AND DESTROYED
Historical monuments

Αδιαφορία των κατοχικών αρχών για τη συντήρησή τους
Indifference of the occupation authorities for their maintenance

Τα τείχη της Αμμοχώστου

Αν και η Αμμόχωστος ήταν οχυρωμένη ήδη από τις αρχές του 13ου αι. μ.Χ., σύμφωνα με χρονικά περιηγητών, οι Φράγκοι προέβησαν σε σημαντική ενίσχυση των οχυρώσεων. Αργότερα οι Ενετοί βελτίωσαν την άμυνα της πόλης, ενδυναμώνοντας τα τείχη και τις υπόλοιπες οχυρώσεις, κυρίως κατά την περίοδο 1540 - 1570, εν αναμονή οθωμανικής επίθεσης. Τα τείχη της Αμμοχώστου δεν έτυχαν καμίας συντήρησης μετά την τουρκική εισβολή και στα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας άρχισαν να καταρρέουν. Το καλοκαίρι του 2014 ανακοινώθηκε από την Τεχνική Επιτροπή Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η οποία συστάθηκε με σκοπό την προστασία της κοινής κληρονομιάς του νησιού, η έναρξη έργων συντήρησης του Πύργου του Οθέλλου, με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

The walls of Famagusta

Although Famagusta had been fortified by the early 13th c. A.D., according to chronicles of travelers, the Franks carried out additional strengthening work on the fortifications. Later the Venetians improved the city's defence by reinforcing the walls and other fortifications, mainly during the period 1540 - 1570, in anticipation of an Ottoman attack. The walls of Famagusta received no maintenance after the Turkish invasion and a few years ago began to crumble. In the summer of 2014 the Technical Committee for Cultural Heritage, which was established to protect the common heritage of the island, announced the commencement of maintenance works on Othello Tower, with the support of the European Union and the United Nations Development Programme (UNDP).

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Ιστορικά μνημεία

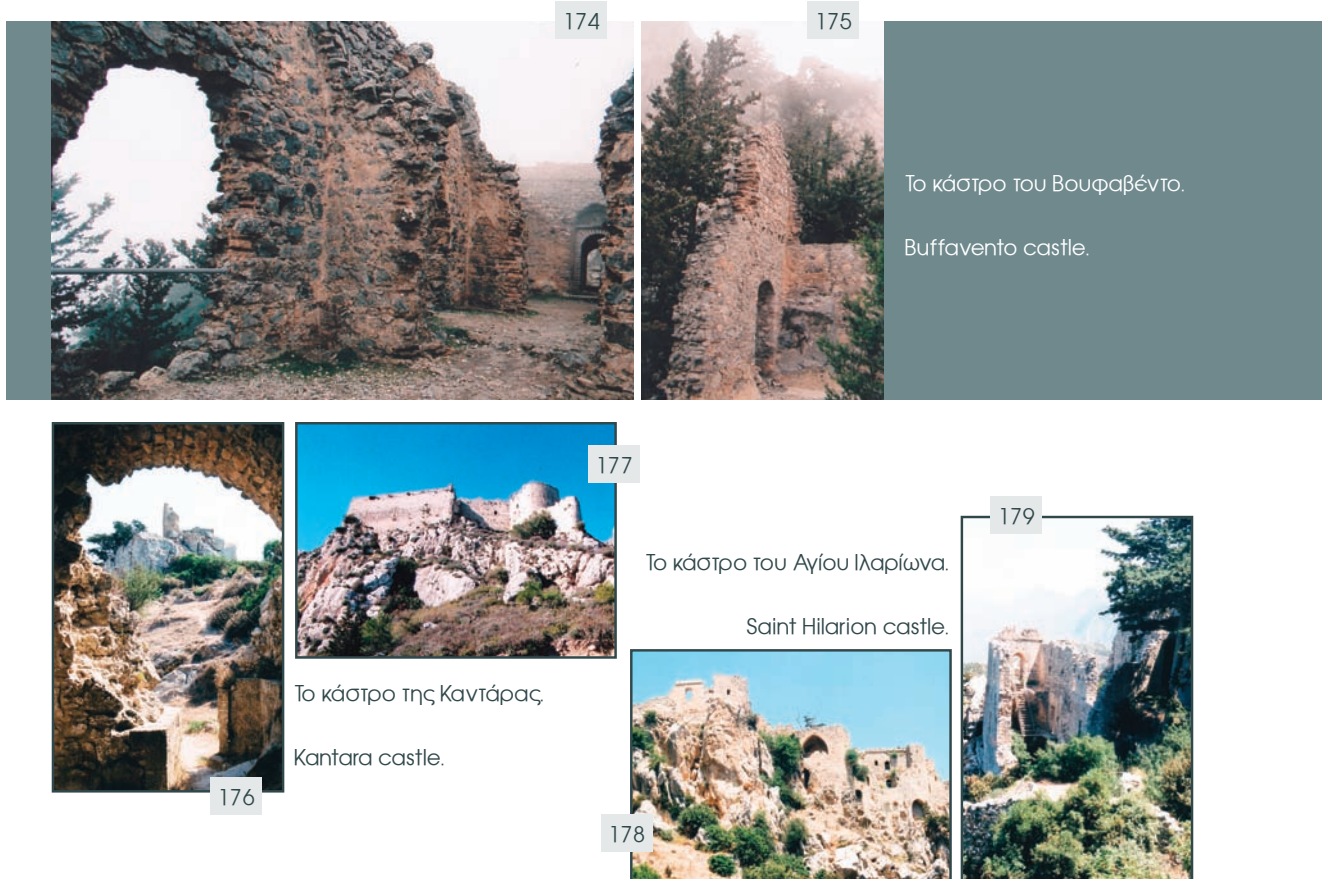
AN 11 000 YEAR OLD CIVILIZATION PLUNDERED AND DESTROYED
Historical monuments

Αδιαφορία των κατοχικών αρχών για τη συντήρησή τους
Indifference of the occupation authorities for their maintenance

Τα κάστρα στην οροσειρά του Πενταδάκτυλου The castles on Pentadaktylos mountain range

Τα τρία φρούρια στην οροσειρά του Πενταδάκτυλου, της Καντάρας, του Αγίου Ιλαρίωνα και του Βουφαβέντο, κτίστηκαν περί τα τέλη του 11ου αι. μ.Χ. - αρχές 12ου αι. μ.Χ., σε μια περίοδο που το νησί απέκτησε μεγάλη στρατιωτική και πολιτική σημασία για τους Βυζαντινούς εξαιτίας της απώλειας του μεγαλύτερου τμήματος της Μικράς Ασίας από τους Σελτζούκους Τούρκους και της έναρξης των σταυροφοριών.

The three castles on Pentadaktylos mountain range, Kantara, Saint Hilarion and Buffavento, were built in late 11th c. A.D. - early 12th c. A.D. during a period of great political and military importance of the island for the Byzantines, because of the loss of the greater part of Asia Minor to the Seljuk Turks and the beginning of the Crusades.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Ερειπωμένα εκπαιδευτήρια

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED

Dilapidated schools

Η Σχολή Λάμπουσας ή Αναμορφωτική Σχολή Λαπήθου λειτούργησε το 1943 και σ' αυτή μετακινήθηκαν νεαροί τρόφιμοι των φυλακών της Αθαλάσσας, ώστε να τυγχάνουν εκπαίδευσης και καθοδήγησης παρά τιμωρίας.

Η στέγαση έγινε στο παραθαλάσσιο ξενοδοχείο Ταλιαδώρου.

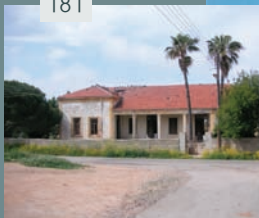
Στη σχολή στεγάζονταν και τρόφιμοι από την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Μέχρι το 1946 η λειτουργία της σχολής ήταν πειραματική, γιατί πολλοί ήταν εκείνοι που αμφέβαλλαν για την επιτυχία αυτού του ανοικτού ιδρύματος με ειδικούς νόμους και κανονισμούς λειτουργίας. Ύστερα από τριετή επιτυχημένη λειτουργία, το 1949 εγκρίθηκε ο πρώτος προϋπολογισμός ανάπτυξης της σχολής.

The Lampousa School or Lapithos Rehabilitation School opened in 1943 and all young inmates of the Athalassa prisons were moved there, in order to receive education and guidance rather than punishment. The boarding school was housed in Taliadoros seaside hotel. The school included inmates from the Turkish Cypriot community. Up until 1946, the school's operation was experimental, because there were many who doubted the success of this open institution, with its particular rules and operating regulations. After three years of successful operation, the school's first developmental budget was approved in 1949.

Το εγκαταλελειμμένο δημοτικό σχολείο της Αγίας Τριάδας Καρπασίας. Στη μισογκρεμισμένη στέγη του έχουν φωλιάσει περιστέρια.

The abandoned elementary school of Agia Triada Karpasia. Pigeons nest in its crumbling roof.

182

Το παλαιό δημοτικό σχολείο της Κατωκοπιάς. Μετά από προσπάθειες της Εταιρείας Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς για προστασία και αναστήλωση των μνημείων της κοινότητας, περί τα τέλη του 2010 ολοκληρώθηκαν έργα προστασίας του σχολείου από το αμερικανικό πρόγραμμα SAVE, τα οποία περιλαμβάνουν στήριξη του οικοδομήματος, περίφραξη και δημιουργία κήπου στην αυλή του σχολείου.

The old primary school of Katokopia. Following the efforts of Katokopia Cultural Heritage Society for the protection and restoration of the village's monuments, towards the end of 2010 construction works to protect the school were completed by the American programme SAVE, which included building support, fence construction and creating a garden in the schoolyard.

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Θρησκευτικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED
Religious monuments

Μοναστήρι του Αποστόλου Ανδρέα, Καρπασία Monastery of Apostle Andreas, Karpas peninsula

Η μονή του Αποστόλου Ανδρέα στο ανατολικότερο άκρο του ακρωτηρίου της Καρπασίας κτίστηκε το 1867 στο χώρο όπου κατά την πρώτη ιεραποστολική περιοδεία ο Απόστολος Ανδρέας αναγκάστηκε να αποβιβαστεί από το καράβι του και με θαυματουργό τρόπο φανέρωσε πηγή νερού. Μετά την τουρκική εισβολή δεν επιτράπη καμία συντήρησή της, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος κατάρρευσής της. Εξάλλου, στις 14 Ιανουαρίου 1992 η τουρκοκυπριακή "αστυνομία" έκλεψε εκκλησιαστικές εικόνες και εκκλησιαστικά αντικείμενα από το μοναστήρι.

The monastery of Apostle Andreas, situated in the easternmost point of the Karpas peninsula, was built in 1867 in the spot where, during his first missionary journey, Apostle Andreas had to disembark his ship and miraculously revealed a water spring. After the Turkish invasion its conservation was prohibited, resulting in a risk of collapse. On 14 January 1992 icons and other ecclesiastical objects were stolen from the monastery by the Turkish Cypriot "police".

Μετά από πολύχρονες προσπάθειες υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 2013 συμφωνία για αναστήλωση της μονής μεταξύ της Εκκλησίας της Κύπρου, του Ιδρύματος Διαχείρισης Βακουφίων (ΕΒΚΑΦ) στα κατεχόμενα και του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP). Το έργο χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από την Εκκλησία της Κύπρου και το ΕΒΚΑΦ. Την ευθύνη για αναστήλωση της μονής, με βάση σχέδια του Πανεπιστημίου Πατρών, ανέλαβε η μικτή Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά. Η αποκατάσταση αυτού του πολύ σημαντικού θρησκευτικού μνημείου στοχεύει να συμβάλει στην εν εξελίξει διαδικασία οικοδόμησης εμπιστοσύνης μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, μέσα στα πλαίσια διατήρησης και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

After years of efforts an agreement for the renovation of the monastery was signed between the Church of Cyprus, the EVKAF Administration in the occupied area and the UNDP (United Nations Development Programme). The project is mostly funded by the Church of Cyprus and the EVKAF Administration. The restoration of the monastery, based on University of Patras designs, was undertaken by the joint Technical Committee on Cultural Heritage. The restoration of this very important religious monument aims to contribute to the ongoing confidence building process between Greek Cypriots and Turkish Cypriots, within the framework of conservation and protection of cultural heritage.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Θρησκευτικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED
Religious monuments

Μοναστήρια και ναοί Μαρωνιτών, Αρμενίων, Λατίνων
Monasteries and churches of Maronites, Armenians, Latins

188

Πριν... / Before...

189

190

Μετά... / After...

191

Το αρμενικό μοναστήρι του κόπτη ερημίτη Αγίου Μακαρίου Αλεξανδρείας, Χαλεφκά.

The Armenian monastery of Coptic hermit Agios Makarios of Alexandria, Chalefka.

192

Ο ρωμαιοκαθολικός ναός
του Αγίου Αντωνίου, Κοντέα.

The Roman Catholic church
of Agios Antonios, Kontea.

Πριν... / Before...

193

Μετά... / After...

194

Η μαρωνιτική παλαιά και νέα μονή του Προφήτη Ηλιού, Αγία Μαρίνα Σκυλλούρας.

The old and new Maronite monasteries of Prophitis Ilias, Agia Marina Skyllouras.

195

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Θρησκευτικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED
Religious monuments

Κατάρρευση έπειτα από λεηλασία
Collapse after looting

196

Ναός Αγίου Ανδρονίκου,
Κυθρέα.

Agios Andronikos church,
Kythrea.

197

198

Αρμενομονάστηρο,
κατεχόμενη Λευκωσία.

Armenomonastiro,
occupied Nicosia.

199

Κοιμητηριακός ναός
Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Τρίκωμο.

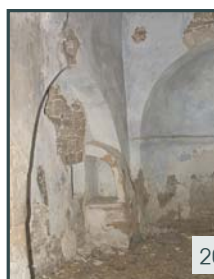
Cemetery church of
Archangelos Michail, Trikomo.

200

Εκκλησία στο Δαυλό.

Church at Davlos.

201

Ιερό Βήμα ναού Αγίου
Ιωάννου Προδρόμου,
Νέο Χωριό Κυθρέας.

The Holy Altar of Agios
Ioannis Prodromos church,
Neo Chorio Kythreas.

202

Ναός Αγίας Αικατερίνης,
Γεράνι.

Agia Aikaterini church,
Gerani.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Θρησκευτικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED
Religious monuments

Αλλότριες χρήσεις Misuse

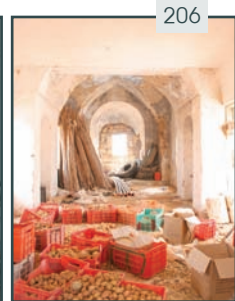
203 Γοθικός ναός Αγίου Φραγκίσκου, Αμμόκωστος. Μετατράπηκε σε εστιατόριο και μπιραρία.

Gothic church of Agios Franciscos, Famagusta. Turned into a restaurant and pub.

204 Εκκλησία Αγίου Γεωργίου, Κώμη Κεπίρ. Μετατράπηκε σε μπουτίκ.

Agios Georgios church, Komi Kepir. Converted into a boutique.

206 Εκκλησία Αγίου Αντωνίου, Λεονάρισσο. Μετατράπηκε σε αποθήκη.

Agios Antonios church, Leonariso. Converted to a warehouse.

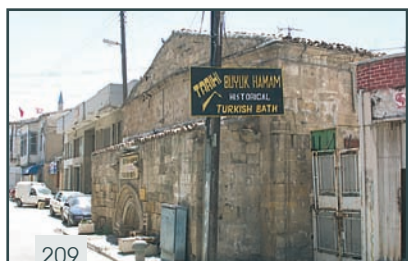
207 Ναός Αγίου Λουκά, κατεχόμενη Λευκωσία. Σήμερα χρησιμοποιείται ως αποθηκευτικός χώρος και χώρος στάθμευσης για μοτοποδήλατα.

Agios Lucas church, occupied Nicosia. Currently used as storage space and parking place for motorbikes.

208 Εκκλησία Παναγίας Χρυσοτριμιθιώτισσας, Τριμίθι. Πωλήθηκε (!) μαζί με το κοιμητήριό της σε αλλοδαπούς από βρετανικό μεσιτικό γραφείο και μετατράπηκε σε ζωγραφικό εργαστήριο.

Panagia Chrysotrimithiotissa church, Trimithi. Sold (!), cemetery included, to foreigners by a British real estate agency and turned into a painting workshop.

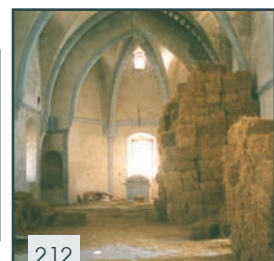
209 Μεσαιωνικός ναός Αγίου Γεωργίου των Λατίνων, Αμμόκωστος. Σήμερα χρησιμοποιείται ως οθωμανικό λουτρό.

Medieval church of Saint George of the Latins, Famagusta. Currently used as an Ottoman bath.

210 Ναός Αγίας Αναστασίας, Λάπηθος. Μετατράπηκε από τους Τούρκους εισβολείς σε ξενοδοχείο. Τα δωμάτια των μοναχών είναι σήμερα πολυτελή δωμάτια επισκεπτών.

Agia Anastasia church, Lapithos. Converted by the Turkish invaders into a hotel. The cells of the monks are now luxurious guest rooms.

212 Εκκλησία Παναγίας Χρυσελεύσας, Σύσκληπος. Μετατράπηκε σε αποθήκη σιταλιού.

Panagia Chryseleousa church, Sysklipos. Converted to hay storage room.

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Θρησκευτικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED
Religious monuments

Μετατροπή ορθόδοξων εκκλησιών σε μουσουλμανικά τεμένε
Conversion of Orthodox churches to Muslim mosques

213

Ναός του Σωτήρος, Λευκόνοικο.
Church of Sotiros, Lefkonoiko.

214

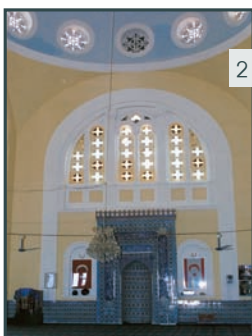
Εκκλησία Αποστόλου Ανδρέα,
Νεάπολη Λευκωσίας,

Apostle Andreas church, Neapoli Nicosia.

215

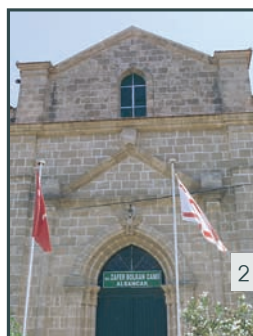
Ναός Αγίου Γεωργίου, Φιλιά.
Agios Georgios church, Fliia.

216

Ναός Χρυσοσώτηρος,
Ακανθού.

Chrysosotiros church,
Akanthou.

217

Ναός Παναγίας
Ευαγγελίστριας, Καραβάς,

Panagia Evaggelistria church,
Karavas.

218

Ναός Αγίου Γεωργίου,
Κάτω Δίκωμο.

Agios Georgios church,
Kato Dikomo.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Θρησκευτικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED

Religious monuments

Βεβηλωμένα κοιμητήρια

Desecrated cemeteries

219

Κοιμητήριο Αιγιαλούσας

Aigialousa cemetery.

221

Κοιμητήριο Γύψου.

Gypsou cemetery.

220

Κοιμητήριο Κώμας του Γιαλού.

Koma tou Gialou cemetery.

222

Κοιμητήριο Μαραθόβουνου.

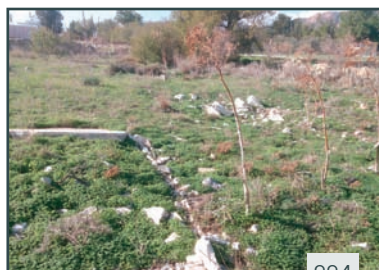
Marathovounos cemetery.

223

Κοιμητήριο Κάτω Δικόμου.

Kato Dikomo cemetery.

224

Κοιμητήριο Πάνω Δικόμου.

Pano Dikomo cemetery.

225

Κοιμητήριο Αγίας Παρασκευής,
Ακανθού.

Agia Paraskevi cemetery,
Akanthou.

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Θρησκευτικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED

Religious monuments

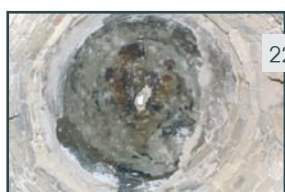
Σύληση, αρχαιοκαπηλία

Despoilment, illicit trade in antiquities

Ναός οσίου Ευφημιανού, Λύση Agios Eufimianos church, Lysi

Οι τοιχογραφίες (13ος αι. μ.Χ.) του τρούλου και του τεταρτοσφαιρίου της αψίδος αποτοιχίστηκαν από τον Τούρκο αρχαιοκάπηλο Aydin Dikmen και βρίσκονται στο Menil Foundation στο Τέξας, το οποίο, με εκ των υστέρων συμφωνία με την Εκκλησία της Κύπρου, ανέλαβε τη συντήρηση και τον επαναπατρισμό των τοιχογραφιών με αντάλλαγμα την έκθεσή τους για περιορισμένο χρονικό διάστημα στην έδρα του ιδρύματος στο Χιούστον. Η τελευταία ανανέωση της συμφωνίας έληξε το Φεβρουάριο του 2012 και οι τοιχογραφίες επαναπατρίστηκαν.

The frescoes (13th c. A.D.) of the dome and of the apse's conch were removed by Turkish looter Aydin Dikmen and were later located at the Menil Foundation in Texas, which, following a retrospect agreement with the Church of Cyprus, took over the maintenance and repatriation of the frescoes in exchange for their limited time display at the foundation in Houston. The final renewal of the agreement expired on February 2012 and the frescoes were repatriated.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Θρησκευτικά μνημεία

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED

Religious monuments

Σύληση, αρχαιοκαπηλία

Despoilment, illicit trade in antiquities

Ναός Παναγίας Κανακαριάς, Λυθράγκωμη

Το 1979 ο ναός συλήθηκε και τα ψηφιδωτά της εκκλησίας -σημαντικότερα έργα τέχνης και από τα λιγοστά εναπομείναντα πρωτοχριστιανικά ψηφιδωτά παγκοσμίως- αφαιρέθηκαν. Η καταστροφή αυτή καταγγέλλθηκε από το Τμήμα Αρχαιοτήτων στην UNESCO, στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στο Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM), στο Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Χώρων (ICOMOS) και στη Europa Nostra. Το 1983 επιστράφηκαν μέσω Γερμανίας και με τη μεσολάβηση εμπόρου τέχνης στο Λονδίνο τα κλεμμένα μετάλλια με τις μορφές των Αποστόλων Λουκά και Βαρθολομαίου, που αφαιρέθηκαν από την αψίδα της εκκλησίας. Το 1988 εντοπίστηκαν στην κατοχή της εμπόρου έργων τέχνης Peg Goldberg τέσσερα τμήματα των ψηφιδωτών και η κυπριακή κυβέρνηση μαζί με την Εκκλησία της Κύπρου ξεκίνησαν δικαστικό αγώνα εναντίον της. Τα ψηφιδωτά επιστράφηκαν το 1991 μετά από σχετική απόφαση των αμερικανικών δικαστηρίων και σήμερα εκτίθενται στο Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' στη Λευκωσία. Το Σεπτέμβριο του 1997 βρέθηκε και αποκτήθηκε το μετάλλιο με τη μορφή του Αποστόλου Θαδδαίου και τον Οκτώβριο του ίδιου έτους βρέθηκε στην κατοχή του αρχαιοκάπηλου Aydin Dikmen από τη γερμανική αστυνομία το μετάλλιο με τη μορφή του Αποστόλου Θωμά. Ένα μήνα μετά βρέθηκε και το δεξί χέρι του Αρχαγγέλου Γαβριήλ και το αριστερό χέρι της Παναγίας.

231

Ναός Παναγίας Κανακαριάς,
Λυθράγκωμη.

Panagia Kanakaria church,
Lythragkomi.

Panagia Kanakaria church, Lythragkomi

The church was looted in 1979 and the mosaics -very important works of art and some of the few surviving Early Christian mosaics in the entire world- were removed. The looting was reported to UNESCO, the Council of Europe, the International Council of Museums (ICOM), the International Council of Monuments and Sites (ICOMOS) and Europa Nostra. The stolen medallions with the figures of Apostles Lukas and Bartholomew that were removed from the church's apse were returned in 1983 via Germany and with the mediation of an art dealer in London. In 1988 four mosaic fragments were located in the USA in the possession of Peg Goldberg, an art dealer, and a lawsuit was filed by the Greek Orthodox Church of Cyprus and the Republic of Cyprus against her. The mosaics returned to Cyprus in 1991 after the ruling of the US courts and today are on display in the Byzantine Museum of Archbishop Makarios III Foundation in Nicosia. In September 1997 the medallion depicting Apostle Thaddeus was found and was repatriated and in October 1997 the medallion depicting Apostle Thomas was found by the German police in the possession of looter Aydin Dikmen. A month later, Archangel Gabriel's right hand and the Virgin Mary's left hand were found.

Αποτοιχισμένο ψηφιδωτό σπάραγμα με το βραχίονα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ.

Detached mosaic fragment with the arm of Archangel Michael.

Αποτοιχισμένο ψηφιδωτό σπάραγμα με τον Απόστολο Θαυδαίο.

Detached mosaic fragment depicting Apostle Thaddeus.

Ο Τούρκος αρχαιοκάπηλος Aydin Dikmen με το αποτοιχισμένο ψηφιδωτό του Αποστόλου Ανδρέα, το οποίο ακόμη αγνοείται.

Turkish looter Aydin Dikmen with the detached mosaic of Apostle Andreas, which is still missing.

Κατεστραμμένο ψηφιδωτό αψίδας

Destroyed apse mosaic.

Τα μετάλλια με τους Αποστόλους Λουκά και Βαρθολομαίο.

The medallions depicting Apostles Lukas and Bartholomew.

Η αποτοιχισμένη ψηφιδωτή προτομή του Αποστόλου Θωμά.

The detached mosaic bust of Apostle Thomas.

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 11 000 ΧΡΟΝΩΝ ΛΗΛΑΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Η ακύρωση μιας γλώσσας

AN 11 000 YEAR OLD CULTURE PLUNDERED AND DESTROYED
The annulment of a language

Το όνομα κάθε πόλης, κάθε χωριού, κάθε τοποθεσίας, κάθε βουνού, κάθε ποταμού είναι άρρηκτα συνυφασμένο με την ιστορία του κάθε λαού. Τα τοπωνύμια κρύβουν πίσω από κάθε γράμμα τους ψηφίδες του παρελθόντος, θρύλους και ιστορίες που έλεγαν κάποτε οι παππούδες μας. Η αλλαγή τους συνιστά προσπάθεια αλλοίωσης και σφετερισμού της ιστορίας ενός τόπου. Για τους Τούρκους κατακτητές αποτελεί συνήθη πρακτική.

The name of every city, every village, every location, every mountain, every river is inextricably intertwined with the history of each people.

The place names conceal behind each letter tesserae of the past, legends and stories once told by our forefathers. The alteration constitutes an attempt to manipulate and usurp the history of a place. For the Turks this is common practice.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ NICOSIA DISTRICT

Αγγολέμι	Taşpınar	Angolemi
Αγία Ειρήνη	Akdeniz	Agia Eirini
Αγία Μαρίνα Σκυλλούρας	Gürpınar	Agia Marina Skyllouras
Άγιος Βασίλειος	Türkeli	Agios Vasileios
Αγιά	Dilekkaya	Agia
Αμμαδιές	Günebakan	Ammadies
Αμπελικού	Bağlıköy	Ampelikou
Αργάκι	Akçay	Argaki
Αυλώνα	Gayretköy	Avlona
Βώνη	Gökhan	Voni
Γαληνή	Ömerli	Galini
Γερόλακκος	Alayköy	Gerolakkos
Δύο Ποταμοί	İkidere	Dyo Potamoi
Ελιά	Doğancı	Elia
Έξω Μετόχι	Düzova	Exo Metochi
Επιχώ	Cihangir	Epicho
Καζιβερά	Gaziveren	Kazivera
Καλό Χωριό Καπουτίου	Kalkanlı	Kalo Chorio Kapoutiou
Καλό Χωριό Σολέας	Çamlıköy	Kalo Chorio Soleas
Καλυβάκια	Kalanaç	Kalyvakia
Καραβοστάσι	Gemikonağı	Karavostasi

Κάτω Ζώδια	Bostancı Aşağı	Kato Zodia
Κατωκοπία	Zümrütköy	Katokopia
Κόκκινα	Erenköy	Kokkina
Κουρού Μοναστήρι	Çukurova	Kourou Monastiri
Κυθρέα	Değirmenlik	Kythrea
Κυρά	Mevlevi	Kyra
Λεύκα	Lefke	Lefka
Λευκωσία	Lefkoşa	Nicosia
Λιμνίτης	Yeşilirmak	Limnitis
Λουρουτζίνα	Akincılar	Louroutzina
Λουτρος	Bademliköy	Loutros
Μάντρες	Hamiiköy	Mandres
Μάσαρη	Şahinler	Masari
Μια Μηλιά	Haspolat	Mia Milia
Μόρα	Meriç	Mora
Μόρφου	Güzelyurt	Morphou
Νεάπολη	Yenişehir	Neapoli
Νέο Χωριό	Minareliköy	Neo Chorio
Νικήτας	Güneşköy	Nikitas
Ξερόβουνος	Yuk. Yeşilirmak	Xerounounos
Ομορφίτα	Küçük Kaymaklı	Omorphita
Παλαίκυθρο	Balikesir	Palaikythro
Πάνω Ζώδια	Bostancı Yukarı	Pano Zodia
Πεντάγεια	Yeşilyurt	Pentagia
Περιστερώνари	Cengizköy	Peristeronari
Πέτρα	Taşköy	Petra
Πέτρα του Διγενή	Yeniceköy	Petra tou Digeni
Ποταμός του Κάμπου	Yedidalga	Potamos tou Campou
Πρασιό Μόρφου	Aydinköy	Prastio Morphou
Πυρόι	Gaziler	Pyroi
Σκυλλούρα	Yilmazköy	Skylloura
Συριανοχώρι	Yayla	Syrianochori
Τράχωνας	Kızılay	Trachonas
Τραχώνι	Demirhan	Trachoni
Τύμβου	Kirkclar	Tymvou
Φιλιά	Serhatköy	Filia

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ
FAMAGUSTA DISTRICT

Αγγαστίνα	Aslanköy	Angastina
Αγία Τριάδα	Sipahi	Agia Triada
Άγιος Ανδρόνικος Καρπασίας	Yeşilköy	Agios Andronikos Karpasias
Άγιος Ανδρόνικος Τρικώμου	Topçuköy	Agios Andronikos Trikomou
Άγιος Γεώργιος	Aygün	Agios Georgios
Άγιος Ευστάθιος	Zeybekköy	Agios Efstathios
Άγιος Ηλίας	Yarköy	Agios Ilias
Άγιος Θεόδωρος	Çayırona	Agios Theodoros
Άγιος Ιάκωβος	Altınova	Agios Iakovos
Άγιος Νικόλαος	Yamaçköy	Agios Nikolaos
Άγιος Σέργιος	Yeni Boğaziçi	Agios Sergios
Άγιος Συμεών	Antepe	Agios Symeon
Άγιος Χαρίτων	Ergenekon	Agios Chariton
Αιγιαλούσα	Yeni Erenköy	Aigialousa
Ακανθού	Tatlısu	Akanthou
Αλόδα	Atilılar	Aloda
Αμμόχωστος	Gazimağusa	Famagusta
Άρδανα	Ardahan	Ardana
Αρναδί	Kuzucuk	Arnadi
Άρτεμι	Arıdamı	Artemi
Άσσια	Paşaköy	Assia
Αυγολίδα	Kurtuluş	Avgolida
Αφάνεια	Gaziköy	Afaneia
Αχερίτου	Güvercinlik	Acheritou
Άχνα	Düzce	Achna
Βασίλι	Gelincik	Vasili
Βισαάδα	Pınarlı	Vitsada
Βοθύλακας	Derince	Vothylakas
Βοκολίδα	Bafra	Vokolida
Γαιΐδουράς	Korkuteli	Gaidouras
Γαλάτεια	Mehmetçik	Galateia
Γαληνόπορνη	Kaleburnu	Galinoporni
Γαστριά	Kalecik	Gastria
Γέναγρα	Nergizli	Genagra
Γεράνι	Turmalar	Gerani
Γούφες	Çamlıca	Goufes
Γύψου	Akova	Gypsou
Δαυλός	Kaplıca	Davlos
Έγκωμη	Tuzla	Egkomi
Επτακώμη	Yedikonuk	Eptakomi
Καλοψίδα	Çayönü	Kalopsida
Κνώδαρα	Gönendere	Knodara
Κοιλάνεμος	Esenköy	Koilanemos
Κοντέα	Türkmenköy	Kontea
Κορνόκηπος	Görneç	Kornokipos
Κορόβεια	Kuruova	Koroveia

Κρίδεια	Kilitkaya	Krideia
Κούκλια	Köprülü	Kouklia
Κώμα του Γιαλού	Kumyalı	Koma tou Gialou
Κώμη Κεπίρ	Büyükkonuk	Komi Kepir
Λάπαθος	Boğaziçi	Lapathos
Λειβάδια	Sazlıköy	Livadia
Λεονάρισσο	Ziyameş	Leonarisso
Λευκόνοικο	Geçitkale	Lefkonoiko
Λιμνιά	Mormenekşe	Limnia
Λυθράγκωμη	Boltaşlı	Lythragkomi
Λύση	Akdoğan	Lysi
Μακράσυκα	İncirli	Makrasyka
Μάντρες	Ağillar	Mantres
Μάραθα	Muratağa	Maratha
Μαραθόβουνος	Ulukişla	Marathovounos
Μελάναργα	Adaçay	Melanarga
Μελούντα	Mallıdağ	Melounta
Μηλιά	Yıldırım	Milia
Μοναργά	Boğazlepe	Monarga
Μουσουλίτα	Kurudere	Mousoulita
Μπογάζι	Boğaz	Bogazi
Νέτα	Taşlıca	Neta
Όβγορος	Ergazi	Ovgoros
Πατρίκι	Tuzluca	Patriki
Περιβόλια Τρικώμου	Bahçeler	Pervolia Trikomou
Περιστερωνοπηγή	Alaniçi	Peristeronopigi
Πλατάνι	Çınarlı	Platani
Πλατανισσός	Balalan	Platanissos
Πρασιό	Dörtöy	Prastio
Πυργά	Pirhan	Pyrga
Ριζοκάρπασο	Dipkarpaz	Rizokarpaso
Σανταλάρης	Sandallar	Santalaris
Σίντα	İnhü	Sinta
Σπαθαρικό	Ötüken	Spathariko
Στρογγυλός	Turunçlu	Strongylos
Στύλλοι	Mutluyaka	Stylloi
Σύγκραση	Sınırustü	Sygkrasi
Ταύρου	Pamuklu	Tavrou
Τζιάος	Serdarlı	Tziaos
Τρίκωμο	İskele	Trikomo
Τρυπημένη	Tirmen	Trypimeni
Φλαμούδι	Mersinlik	Flamoudi
Ψιλλάτος	Sütlüce	Psillatos

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

239

240

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
LARNACA DISTRICT

Άρσος

Yiğitler

Arsos

Μελούσεια

Kırkkale

Melouseia

Τρεμετουσιά

Erdemli

Tremetousia

241

Αγία Ειρήνη	Adkeniz	Agia Eirini
Άγιος Αμβρόσιος	Esentepe	Agios Amvrosios
Άγιος Γεώργιος	Karaođlanođlu	Agios Georgios
Άγιος Επίκτητος	Çatalköy	Agios Epiktitos
Άγιος Ερμόλαος	Şirinevler	Agios Ermolaos
Αγριδάκι	Alemdağ	Agridaki
Ασώματος	Özhan	Asomatos
Βαβυλάς	Güzelyalı	Vavylas
Βασιλεία	Karşıyaka	Vasileia
Βουνό	Taşkent	Vouno
Διόριος	Tepebaşı	Diorios
Ελιά	Yeşiltepe	Elia
Θέρμεια	Dođanköy	Thermeia
Καζάφани	Ozanköy	Kazafani
Καλογραία	Bahçeli	Kalograia
Καμπυλή	Hisarköy	Kampyli
Καραβάς	Alsancak	Karavas
Κάρμι	Karaman	Karmi
Κάτω Δίκωμο	Aşađı Dikmen	Kato Dikomo
Κερύνεια	Girne	Kyrenia
Κλεπίνη	Arapköy	Klepini
Κοντεμένος	Kiliçaslan	Kontemenos
Κορμακίτης	Koruçam	Kormakitıs
Κουτσοβέντης	Güngör	Koutsoventis
Κρηγί	Pınarbaşı	Krini
Λάπηθος	Lapta	Lapithos
Λάρνακας Λαπήθου	Kozan	Larnacas Lapithou
Λιβερά	Sadrazamköy	Livera
Μότηδες	Incesu	Motides
Μπέλαπαϊς	Beylerbeyi	Belapais
Μύρτου	Çamlibel	Myrtou
Όρκα	Kayalar	Orka
Παλαιόσοφος	Malatya	Palaiosofos
Πάναγρα	Geçitköy	Panagra
Πάνω Δίκωμο	Ukarı Dikmen	Pano Dikomo
Πιλέρι	Göçeri	Pileri
Σιχαρί	Kaynakköy	Sichari
Σύσκληπος	Akçiçek	Sysklipos
Τέμπλος	Zeytinlik	Templos
Τράπεζα	Beşparmak	Trapeza
Τριμίθι	Endremit	Trimithi
Φόττα	Dağyolu	Fotta
Φτέριχα	Ilgaz	Ftericha
Χάρτσεια	Karaağaç	Chartzeia

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ
KYRENIA DISTRICT

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

Κυκλοφορία αναμνηστικών γραμματοσήμων με αφορμή τη 10^η και 20^η επέτειο από την τουρκική εισβολή

COMMEMORATIVE STAMPS

Commemorative stamps issue to mark the
10th and 20th anniversary of the Turkish invasion

Στις 20 Ιουλίου 1984 κυκλοφόρησαν δύο αναμνηστικά γραμματόσημα με αφορμή τα 10 χρόνια από την τουρκική εισβολή. Το γραμματόσημο των 15 σεντ έχει ως θέμα την καταστρατήγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την Τουρκία και το γραμματόσημο των 20 σεντ απεικονίζει το χάρτη της Κύπρου κατά την τουρκική εισβολή.

On 20 July 1984 two commemorative stamps were issued on the occasion of the 10th anniversary of the Turkish invasion. The 15c. stamp refers to the disregard of human rights by Turkey and the 20c. stamp depicts the map of Cyprus during the Turkish invasion.

αναμνηστικά γραμματόσημα Commemorative stamps

Στις 27 Ιουνίου 1994, με αφορμή τα 20 χρόνια από την τουρκική εισβολή, κυκλοφόρησαν δύο νέα αναμνηστικά γραμματόσημα. Το γραμματόσημο των 10 σεντ απεικονίζει την τουρκική εισβολή στην Κύπρο και τη συνεχιζόμενη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το γραμματόσημο των 50 σεντ έχει ως θέμα την τουρκική εισβολή και την καταστροφή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

On June 27 1994 two new commemorative stamps were issued on the occasion of the 20th anniversary of the Turkish invasion. The 10c. stamp depicts the Turkish invasion of Cyprus and the continuous violation of human rights and the 50c. stamp refers to the destruction of our cultural heritage.

ΤΟ ΣΗΜΑ-ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

THE SIGN-SYMBOL OF THE CYPRUS TRAGEDY

«Το σήμα-σύμβολο "Δεν ξεχνώ" δημιουργήθηκε το πρωί της 14ης Αυγούστου 1974 την ημέρα που ο δεύτερος Ατίλας έκοψε την Κύπρο στα δύο. Ακούγοντας τα νέα στο ραδιόφωνο, οραματίστηκα την Κύπρο μαχαιρωμένη και την γραμμή του Ατίλα σαν μία ροή πηγμένου αίματος που σιγόσταζε. Όταν έφτασα στο γραφείο μου (τότε είχα την διαφημιστική εταιρία) κάλεσα τον διευθυντή του σχεδιαστήριου, τον Διονύση Γεωργιόπουλο, του έδωσα ένα χάρτη της Κύπρου, την ιδέα και το κείμενο. Τα υπόλοιπα ανήκουν στην ιστορία. Τυπώσαμε χιλιάδες αυτοκόλλητα, τα στείλαμε στις εφημερίδες και κατακλυσθήκαμε από αιτήσεις. Τυπώσαμε όσα μπορούσαμε, κάναμε αντίγραφα της μακέτας και τα δίναμε σε όποιον ήθελε να τυπώσει για λογαριασμό του, μεταφράσαμε το σύνθημα σε πολλές γλώσσες (μας το ζητούσαν, μαζί με μακέτες, Έλληνες φοιτητές από όλο τον κόσμο). Πήραμε εκατοντάδες γράμματα - το σημαντικότερο από τον ίδιο τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο. Τώρα το σήμα-σύμβολο έχει γίνει κοινό κτήμα - ελάχιστοι άνθρωποι γνωρίζουν την προέλευσή του. Αλλά για μένα είναι κάτι πολύ προσωπικό: ένας φόρος τιμής και αγάπης στα μέρη εκείνα της Κύπρου - Κυρήνεια, Μπελλαπάις, Σαλαμίνα, Αμμόχωστο - που είχα επισκεφθεί και αγαπήσει τρία χρόνια πριν την εισβολή».

Nikos Dimou
συγγραφέας - σχολιαστής - φωτογράφος

«The "I do not forget" symbol was created on August 14, 1974, the day Attila II cut Cyprus in half. Hearing the news on the radio, I had an image of Cyprus being stabbed, and visualized the Attila line as a slow flux of blood ebbing down the island. I was the owner of an advertising agency - I called my art director Dimitri Georgiopoulos, gave him a map of the island and the copy. The rest is history. We printed a few thousand stickers, send them out to the media and we were overwhelmed with requests for more. We printed as many as we could afford, gave out copies of the artwork to anybody requesting the right to print, prepared translations in many languages (Greek students all over the world asked for them). We received hundreds of letters - the most important being one by Archbishop Makarios. This symbol has now practically become public domain - very few people remember its origins. But for me it remains something very personal: a tribute to the parts of Cyprus - Kyrenia, Bellapais, Salamis, Famagusta - which I had visited and loved three years before the invasion».

Nikos Dimou
author - columnist - photographer

WE DO NOT FORGET
we struggle and we demand

**Θερμές ευχαριστίες για την ευγενή παραχώρηση
των φωτογραφιών τους για τους σκοπούς της έκδοσης στους:**

**Warm thanks for kindly making available the photographs
used in the publication:**

Αρχείο Κατεχομένων Μνημείων Παγκόσμιου Βήματος Θρησκειών και Πολιτισμών Ιεράς Μονής Κύκκου ("Τα Θρησκευτικά Μνημεία στην Τουρκοκρατούμενη Κύπρο", Χαράλαμπος Γ. Χοτζάκογλου, Λευκωσία 2009) / Archive of Endangered Monuments of the World Forum for Religions and Cultures of the Holy Kykkos Monastery ("Religious Monuments in Turkish-Occupied Cyprus", Charalambos G. Chotzakoglou, Nicosia 2009): Φωτογραφίες/Photographs 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 201, 203, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234.

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών ("Μέρες Οργής-Κύπρος σε 555 Φωτογραφίες", Εκδόσεις Μορφωτική Λτδ, 1975) / Press and Information Office ("Cyprus Dies Irae, Cyprus in 555 Photographs", Morphotiki Publications Ltd, 1975): Φωτογραφίες/Photographs 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99.

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών / Press and Information Office: Φωτογραφίες εξωφύλλου/Cover photographs, φωτογραφίες/photographs 5, 6, 7, 45, 46, 49, 66, 71, 72, 74, 76, 77, 78, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 119, 120, 124, 126, 127, 129, 131, 132, 135, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 154, 170, 172, 173, 182, 184, 189, 190, 191, 212, 221, 231, 240.

Δήμο Λαπήθου / Larithos Municipality: Φωτογραφία/Photograph 180.

Δήμο Μόρφου / Morphou Municipality: Φωτογραφίες/Photographs 156, 183.

Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοουμένους / Committee on Missing Persons in Cyprus: Φωτογραφίες/Photographs 79, 81, 82.

Δικονομικό Εικαστικό Πρόγραμμα "UNCOVERED" για το Διεθνές Αεροδρόμιο Λευκωσίας / Bi-communal Exhibition Project "UNCOVERED" for Nicosia International Airport: Φωτογραφίες/Photographs 56, 58, 61a, 61b.

Εφημερίδα "Aviation News" / "Aviation News" Newspaper: Φωτογραφία/Photograph 28

Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων (φωτογράφος Κάτια Χριστοδούλου) / Cyprus News Agency (photographer Katia Christodoulou): Φωτογραφίες/Photographs 85, 121, 122, 123, 125, 128, 130.

Τηλεοπτικό σταθμό "ANT1 Κύπρου" / TV station "ANT1 Cyprus": Φωτογραφίες/Photographs 139, 140.

Τμήμα Αρχαιοτήτων / Department of Antiquities: Φωτογραφίες/Photographs 150, 151, 153, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 204, 205, 235, 236, 237.

Υπηρεσία Γραμματοσήμων και Φιλοτελισμού, Κυπριακά Ταχυδρομεία / Stamps and Philatelic Service, Cyprus Post: Φωτογραφίες/Photographs 116, 117, 118, 242, 243, 244, 245.

Ανδρονίκου Κυριακή και Γεωργία / Kyriaki and Georgia Andronikou: Φωτογραφίες/Photographs 23, 83, 84, 152, 155, 157, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 185, 200, 223, 224, 238.

Δόκτορα Κυριάκο Χατζηγιάννη (βουλευτή, μέλος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων) / Dr Kyriakos Hadjiyiannis (member of the House of Representative, member of the Parliamentary Committee on Refugees-Enclaved-Missing-Adversely Affected Persons): Φωτογραφία/Photograph 80.

Δόκτορα Στέλιο Γιατρό (λέκτορα Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Γεωπληροφορικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου) και ομάδα φοιτητών του τμήματος / Dr Stelios Yiatros (lecturer of the Department of Civil Engineering and Geomatics of Cyprus University of Technology) and group of students of the department: Φωτογραφίες/Photographs 59, 60.

Ευσταθίου Άντρο, φωτογράφος / Andros Efstathiou, photographer: Φωτογραφίες/Photographs 57, 62.

Κυριακίδη Κώστα, φωτογράφος / Costas Kyriakides, photographer: Φωτογραφίες/Photographer 138, 141.

Μανώλη Ανδρέα, φωτογράφος / Andreas Manolis, photographer: Φωτογραφίες/Photographs 73, 75.

Μιλτιάδους Ηρόδοτος / Miltiados Erodotos: Φωτογραφία/Photograph 171.

Νικολαΐδη Νίκο (ιδιοκτήτη Ελεύθερου Ραδιοσταθμού Πάφου) / Nicos Nicolaides (owner of the Free Radio Station of Paphos): Φωτογραφίες/Photographs 24, 25, 26, 27.

Χατζηδημητρίου Τάκης (Ελληνοκύπριο επικεφαλής της μικτής Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά) / Takis Hadjidemetriou (Greek Cypriot head of the joint Technical Committee on Cultural Heritage): Φωτογραφίες/Photographs 186, 187.

Χειμωνίδη Ανδρέα / Andreas Chimonides: Φωτογραφίες/Photographs 158, 181, 188, 202, 239, 241.

Χριστοδούλου Κάτια, φωτογράφος / Katia Christodoulou, photographer: Φωτογραφίες/Photographs 133, 134, 136, 137.